

Mokslo Lietuva

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Nr. 12 (655)

TARPTAUTINIS ĮVERTINIMAS

Stiprėja pozicijos tarptautiniuose reitinguose

Birželio 10 d. paskelbtame naujausiame pasaulio universitetų reitinge „QS World University Rankings“ Vytauto Didžiojo universitetas (VDU) pagerino pozicijas keturiuose kategorijose iš šešių ir buvo vienas iš trijų Baltijos šalių universitetų, šiais metais kilusių tarptautiniuose reitinguose. Geriausiai įvertintu VDU rodikliu ir toliau išlieka jo tarptautiškumas. Tarptautinių darbuotojų kategorijoje QS universitetui skyrė 492-tąją vietą pasaulyje – net 91 vieta aukščiau nei pernai. Ryškus kilimas užfiksuotas ir tarptautinių studentų kategorijoje – čia VDU pakilo per 111 pozicijų iki 560 vietos. VDU pavyko pagerinti vertinimus ir kitose srityse – tiek pagal darbdavių vertinimus apie universitetą baigusiujų potencialą, tiek pagal mokslininkų nuomonę apie tyrimų

Vytauto Didžiojo universitetas. Jono Petronio nuotrauka

lygį (akademine reputaciją). Abiejose kategorijose universitetui skirta 501+ vieta.

„Džiugu, kad tarptautiškumas išlieka universiteto stiprybe, kuriai ir toliau skiriame daug dėmesio, tačiau džiaugiamės, kad pasiteisino pastangos kryptingai ge-

rinti rezultatus ir kitose srityse. Malonu, kad reitingas atspindi ne tik mokslininkų pastangas, vykdamas aktualius tyrimus, bet ir puikius darbdavių vertinimus apie mūsų absolventus. Didžiuojamės vis augančia gražia alumnų bendruomene, kuri palaiko ryšius su universitetu – ne tik pasidalina savo patirtimi su studentais, bet ir įsitraukia į bendrus projektus, įgyvendina bendrus mokslo projektus“, – teigia VDU rektorius prof. Juozas Augutis.

„QS“ reitingą iš viso sudaro šeši vertinimo kriterijai: akademinė reputacija, darbdavių vertinimai, darbų citavimas, studentų skaičius bei darbuotojai ir studentai iš užsienio. Bendrame „QS“ reitinge VDU išsaugojo tą pačią poziciją, kaip ir praėjusiais metais – 801+. Iš viso buvo įvertinta 1,6 tūkst. geriausių pasaulio universitetų. ■

Vasaros gėlės Dzūkijoje. Dr. Zitės Migonienės nuotr.

ŠIAME NUMERYJE

Lietuvos universitetų tarptautinis matomumas

● 1 p.

Nauji moksliniai tyrimai

● 1, 2 p.

Lietuvos Respublikos Seimo pranešimai

● 3, 5 p.

Studijų naujovės

● 4 p.

Kalbų dėstytoja iš Italijos: įspūdžiai, paliekant Lietuvą

● 4, 6 p.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pranešimai

● 5 p.

Jaunasis tyrėjas diegia šiuolaikinės gyvenamosios modelių atokiame regione

● 7 p.

Neeiliniai mūsų universitetų absolventų pasiekimai

● 8, 9 p.

Lietuvos aktualijos

● 9 p.

Baigiame pasakojimą apie gydytojus – Steigiamojo Seimo narius

● 10, 12 p.

Signataras Zigmas Vaišvila: Joninių įspūdžiai Sąjūdžio aušroje

● 11 p.

NAUJI TYRIMAI

Technologinių ir socialinių mokslų sąveika

Kristina Lazickienė

Sparčiu tempu tobulėjančios technologijos gali atnešti sėkmę tik tada, kai jas įvertina rinka ir visuomenė. Technologijų plėtra turi didžiulį potencialą, tačiau šios galimybės atneša naujų pavojų ir didina atsakomybę. Diegiant technologines naujoves, reikia daugiau dėmesio skirti socialiniam kontekstui, kuriame jos bus pritaikytos. Tačiau, norint sėkmingai įgyvendinti daugelį socialinių naujovių, būtina ir technologijų plėtra. Akivaizdu, kad socialiniai ir technologiniai mokslai turi eiti kartu, o jų sinergija labiausiai atsiskleidžia technologiškuose universitetuose.

Technologijoms svarbūs socialiniai komponentai

Europos Sąjungos įgyvendinamoje mokslo tyrimų ir inovacijų programoje „Horizontas 2020“ akcentuojama, kad ypač svarbu socialinius mokslus integruoti į technologijų bei gamtos mokslų studijas. Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU) Verslo vadybos fakulteto dekanė prof. Jelena Stankevičienė pabrėžia, kad technologiniai universitetai – geriausia terpė tarpdisciplininiais ir daugiadisciplininiais moksliniais tyrimams ir studijoms, kuriose jungiasi inžinerijos, gamtos, socialiniai ir humanitariniai mokslai.

Robotika ir internetinės technologijos jau sukėlė revoliucinius socialinius pokyčius ne tik komunikacijoje. Panašų poveikį daro sparčiai besivystančios biotechnologijos. „Anksčiau visus radikalius žmonių visuomenės pokyčius pirmiausia lėmė gamybos efektyvumo pokyčiai – nuo medžio, akmens prie garo, elektros ir gamybos automatizavimo. Taip vyko pramonės revoliucijos. Šiandien mokslo ir technologijų pokyčiai keičia ne tik gamybos procesus, bet ir ekonomiką, gamybos kultūrą ir pačią visuomenę. Todėl nepaprastai svarbu suprasti ir įtraukti socialinių bei humanitarinių mokslų komponentus, dar tik pradendant kurti naujas technologijas. Tik taip mokslo ir technologijų plėtra pasieks savo pagrindinį tikslą – tarnauti žmonijai ir išlaikyti tvarią aplinką“, – įsitikinusi Verslo vadybos fakulteto dekanė.

Technologijų ir socialinių žinių sąveika

Kuriant naujas technologijas, iškyla klausimas dėl jų taikymo taisyklių ir politikos. „Dabartinė situacija su COVID-19 pandemija sukėlė daug diskusijų. Galime pritaikyti technologijas ir stebėti užsikrėtusių žmonių judėjimą, nustatyti jų kontaktus, bet tai apriboja žmonių laisves ir paviešina asmeninę informaciją. Šiuo atveju svarbu išlaikyti ribą tarp kovos su pandemija ir žmonių laisvių bei teisių, nenukrypstant nuo demokratijos

prie autokratijos. Priimant tokius sprendimus, svarbu ne tik technologijų išmanymas, bet ir socialinių mokslų žinios“, – pastebi J. Stankevičienė. Panaši dilema pastebima tarp IT sprendimų ir vartotojų privatumo išsaugojimo. Kyla klausimų, kaip apibrėžti vartotojų privatumą ir kaip tai turėtų būti įgyvendinta, kuriant programinę įrangą? Kokie kompromisai yra galimi? Tai sritis, kurioje socialiniai ir technologiniai mokslai turėtų glaudžiai bendradarbiauti.

VGTU Verslo vadybos fakulteto dekanė pažymi, kad technologijos ir didžiųjų duomenų analitika gali pasitarnauti, formuojant viešosios politikos sprendimus. „Pakankamai sunku įvertinti viešosios politikos sprendimų efektyvumą, ar iš tikrųjų priimti sprendimai veikia taip, kaip buvo numatyta. Renkant ir analizuojant didžiuosius duomenis, galima tai padaryti. Tačiau šalia socialinių mokslų, reikia ir statistikos, matematinio modeliavimo, socialinių procesų inžinerijos žinių. Pavyzdžiui, žaliosios ekonomikos tendencijos. Reikia išsiaiškinti, kiek tai nulemiama aplinkosaugos politikos sprendimais, o kiek – žmonių sąmoningumu, vartojimo be atliekų (angl. zero-waste) populiarėjimu visuomenėje“, – klausimą diskutijai kelia pašnekovė.

Dar sudėtingesnės diskusijos vyksta, kai kalbama apie visuomenės vertybių pokyčius.

■ Nukelta į 2 p.

Technologinių ir socialinių mokslų sąveika

■ Atkelta iš 1 p.

Kyla klausimas, ką visuomenė galvoja apie imigraciją ir ką apie tai galvos netolimoje ateityje. Visuomenės vertybių suvokimas neabejotinai daro įtaką, kurias technologijas pasirinkime plėtoti ateityje. Socialinių ir moralinių normų raida yra svarbus socialinių mokslų aspektas, o jo studijos turėtų vykti kartu su kiekvienos technologijos, galinčios turėti poveikį visuomenei, plėtra.

VGTU mokslininkės įsitikinimu, socialiniai ir humanitariniai mokslai gali svariai prisidėti, kuriant inovacijas. Tai ypač pasakytina apie didelius projektus, smarkiai keičiančius visuomenės raidą. Kuo didesnis projektas ir numatomas techninis proveržis, kuo labiau tikėtinas ir didesnis socialinis poveikis, tuo glaudesnis turėtų būti socialinių ir technologinių mokslų bendradarbiavimas, nes socialiniai įgūdžiai buvo ir bus svarbūs.

Technologijų plėtra leidžia nuspėti, kad ateityje technologijos daug kur pakeis žmones. Technologiniai sprendimai leis efektyviau atlikti pasikartojančias operacijas,

VGTU Verslo vadybos fakulteto dekanė prof. Jelena Stankevičienė.
Simo Bernoto nuotr.

mažins darbuotojų poreikį gamybos procese. Tačiau kaip niekada išliks svarbūs socialiniai gebėjimai: gebėjimas dirbti komandoje, organizuoti darbą, pristatyti idėją, suprasti kitų kultūrų žmones.

„Ateityje reikės darbuotojų, ne tik išmanančių technologijas ar socialinius procesus, bet ir galinčių plačiau pažvelgti į šiuos reiškinius. Galimos dvi priegios kryptys: žinoti visuomenės poreikius ir kurti technologijas, kuriomis tuos poreikius galima išspręsti. Arba giliai išmanyti technologijas ir galvoti, kokioms problemoms spręsti jas galima pritaikyti. Išliks inžinierių, gebančių paprastai ir suprantamai pristatyti technologijas, poreikis. Nemažės ir ekonomistų, finansininkų, vadybininkų, kurie išmanytų technologijas ir gebėtų jas pritaikyti savo veikloje, paklausa.“

Atsižvelgdamas į rinkos diktuojamas sąlygas, VGTU rengia tokius specialistus. Šiame universitete inžinieriai studijuoja socialinių dalykų bloką, o socialinių mokslų atstovai nagrinėja inžinerinius aspektus, – pažymi VGTU Verslo vadybos fakulteto dekanė.

Technologijų sėkmę lemia išplėtotą verslo idėja

Stipriausi technologiniai universitetai, tokie kaip Masačusetso technologijų institutas, Stanfordo universitetas turi ir stiprias verslo mokyklas. Dekanė pažymi, kad kiekvienos technologijos sėkmė – verslo įgyvendinta idėja, o kiekvieno sėkmingo verslo pagrindas – greičiau nei konkurentų įgyvendintos verslo technologijos. „Čia kaip kairė ir dešinė ranka vairuojant – ir viena, ir kita turi būti stipri. Mūsų universitete stiprūs ir inžineriniai, ir socialiniai mokslai, ir menai. Tai akivaizdžiai parodo kasmet kylančios pozicijos tarptautiniame universitetų dalykiniame reitinge „QS World University Rankings by Subject“. Čia pasireiškia sinergijos efektas, kur vienas plius vienas yra daugiau nei du, – teigia J. Stankevičienė. – Universitetas nuolat stiprina visas mokslų sritis, todėl vis tvirčiau galėsime studentams „įdiegti technologinį geną“, užtikrinti skatinančią daugiadisciplinę terpę, kurioje kyla inovatyviausios idėjos, kuriamos ateities technologijos, atsiskleidžia kūrybinis mąstymas.“

Technologinis pranašumas leidžia Lietuvos finansų bendrovėms tapti lyderėmis

Lietuvoje finansinių technologijų sektorius yra vienas pažangiausių pasaulyje. Vilnius neseniai tapo didžiausiu reguliuojamų finansinių technologijų (angl. *fintech*) įmonių centru Europos Sąjungoje, o parankiais šalies įstatymais jau džiaugiasi ir didžiausios pasaulio finansų bendrovės. UAB „Egroup EU“, kuri valdo prekės ženklą „Creditonline“, vadovo Juozo Rupšio teigimu, galime didžiuotis, kad prie skaitmenizavimo lietuviai ir čia veikiančios finansų įmonės nuolat prisitaiko vieni pirmųjų pasaulyje, nors kol kas šio savo pranašumo dar neišnaudojame.

Finansavimą gauti nelengva, tačiau finansinių technologijų bendrovės šią situaciją keičia

Europos Komisijos duomenimis, Lietuvoje net 13 proc. smulkių ir vidutinių įmonių vadovų skundžiasi prasta prieiga prie finansavimo išteklių, tačiau didžiulis kiekis finansinių technologijų bendrovių šią situaciją nuolat gerina. 2019 m. Lietuvos banko apklausoje net 27 proc. apklaustų įmonių atstovų nurodė jaučiantys alternatyvaus finansavimo poreikį, o finansinių paslaugų įmonių asociacijos statistika rodo, kad nebankinio finansavimo augimas pastebimas ir privačiame sektoriuje.

J. Rupšio teigimu, finansinių paslaugų rinkoje Lietuva technologiskai neatsilieka nuo kitų Europos šalių: „Mes į Europos rinką įnešame daugiau naujovių, nei pasiimame. Mūsų šalies finansinių technologijų lygis – aukštas: blokų grandinės (angl. *blockchain*), kibernetinis saugumas, dirbtinis intelektas ir kitos sąvokos Lietuvoje vartojamos jau kurį laiką, kai užsienio įmonės šias technologijas

įvaldyti pradėjo vėliau. Privalome šią lyderystę saugoti.“

Technologiškai pirmaujame, bet užsienio šalių bijome

Vis tik finansavimo trūkumą finansinių technologijų bendrovės galėtų padėti išspręsti dar efektyviau, jeigu nepabijotų greičiau žengti į užsienio rinkas: „Reikia tapti globaliais rinkos žaidėjais ir taip skatinti didesnę konkurencingumą. Europos rinkoje finansavimo trūkumo problema yra žymiai mažesnė, nes daugelyje šalių – didesnė konkurencija. Lietuvos finansų bendrovės dažnai siūlo ypač pažangius technologinius sprendimus, tad joms nereikėtų bijoti užsienio rinkų“, – problemos sprendimą siūlo J. Rupšys.

Ir nors Lietuva negali skūstis finansinių bendrovių gausa, tačiau čia yra vos keli dideli rinkos žaidėjai, todėl susidaro situacija, kurioje dominuoja kelios įmonės. Ši problema galėtų būti išsprędžiama ne tik Lietuvos įmonėms plečiantis užsienyje, bet ir suteikiant galimybę užsienio bendrovėms lengviau įeiti į Lietuvos rinką. „Kreditavimo rinkoje nėra laisvo judėjimo. Europos Sąjungos įstatymai riboja finansinių bendrovių konkurencingumą tarp Europos Sąjungos šalių, bet pamažu judame paprastesnės rinkos link. Didesnė konkurencija finansų sektoriuje Lietuvai būtų tik į naudą“, – pasakoja J. Rupšys.

Naujovės kardinaliai keičia įmonių įpročius

Finansinių technologijų įmonės šiuo metu labai daug dėmesio skiria finansinių technologijų sprendimams. Būtent šios naujovės suteikia daugiausia naudos, nes

UAB „Egroup EU“ vadovas Juozas Rupšys

leidžia sukurti glaudesnę ryšį su partneriais ir teikti paslaugą efektyviau. Be abejo, kartais nutinka ir taip, kad įmonių darbuotojus prie naujovių tenka pratinti, tačiau Lietuvos verslas technologijoms yra iklus ir po trumpo apsipratimo grįžti į senuosius sprendimus nebenori.

FINCO direktorius Šarūnas Frolenko aiškina, kad technologijos ypač greitai keičia finansų bendrovių partnerių įpročius: „Jie keliai į skaitmeninę erdvę, o finansinių technologijų bendrovės konkuruoja, kurios tas naujoves pritaikys greičiau. Tai skatina tolimesnį pažangą ir sukuria galimybę Lietuvai tapti finansinių paslaugų lydere Europoje.“

Ateityje – daugiau nuotolinių paslaugų, saugumo ir dirbtinio intelekto

Nors kitose pasaulio rinkose finansinių paslaugų įmonės elgiasi kiek konservatyviau, Lietuvoje šios įmonės naujoves pritaiko pirmosios. J. Rupšio manymu, pandemija technologijų diegimą Lietuvoje ir pasaulyje tik labiau paskatins: „Vartotojai pasiruošę priimti naujoves, todėl finansų įmonės vis daugiau paslaugų teiks nuotoliniu būdu. Be abejo, valdžiai reikėtų greičiau reaguoti į pokyčius ir sukurti tokius dinamiškai aplinkai palankius įstatymus, tačiau dabar ypač parankus laikotarpis finansinių paslaugų veiklos efektyvumo gerinimui naudoti naujas technologijas.“

Tikimasi, kad jau netolimoje ateityje tarsi trys esminiai ramsčiai efektyvesniam ir saugesniam paslaugų teikimui bus pasiūlytos trys naujos technologijos: didieji duomenys (angl. *big data*), dirbtinis intelektas ir blokų grandinių technologija. Dėl pirmųjų dviejų minėtų technologijų tokios operacijos, kaip kliento mokumo prognozavimas, taps visiškai automatizuotos. Tokių jautrių duomenų privatumas ir perdavimo greitis bus itin dideli ir tikslūs, todėl labai aktualus tampa duomenų saugumo klausimas, kurį spręsti gali blokų grandinių technologija.

„Finansų paslaugų sektoriuje mokymo vertinimui įrankį pristatėme dar prieš aštuonerius metus, tad tikimės, kad didieji duomenys ir dirbtinis intelektas kartu su blokų grandinėmis jau netrukus leis lengviau, sparčiau ir saugiau kurti individualius finansinius planus, paprasčiau ir greičiau gauti finansavimą“, – savo finansų sektoriaus ateities viziją apibendrino J. Rupšys.

REDAKTORIAUS KOMENTARAS

Gerovės valstybės piliečiai

Prof. dr. Jonas Jasaitis

Tęsinys. Pradžia – Nr. 11 (654)

Profesorius, Seimo narys K. Masiulis priminė, kad 2019 m. valstybės finansuojamų darbo vietų Lietuvoje buvo per 308 tūkst. Bet tik vienoje – Vilniaus apskrityje tokių darbo vietų skaičius siekė 123 tūkst. Todėl jis klausia, ar tikrai kitose savivaldybėse nebegalima rasti buhalterių, vadybininkų ar teisininkų, juo labiau kad daug tokių specialistų jau dirba nuotoliniu būdu. Todėl jiems tikrai nereikia „fiziškai būti sostinėje“. Antai net privatus verslas vis dažniau neberekalauja, kad tokius darbus atliekantys specialistai kasdien nuo 8 iki 17 val. sėdėtų įstaigose. Ar tikrai reikėjo tokias darbo vietas koncentruoti tik Vilniuje? Kodėl vėl sugrįžome prie „vieno miesto valstybės“ modelio?

Neseniai Seimas palaimino dar vieną, beje, jau seniai žadėtą Lietuvos universitetų naikinimo žingsnį – apsisprendė uždaryti kiek atokesniame nuo Vilniaus Šiaurės Lietuvos regione nuo 1939 m. veikusią aukštąją mokyklą – Šiaulių universitetą. Dar nepraėjo nė dešimtmetis, kai studentų skaičius jame gerokai viršijo 10 tūkst. 2006 m. tarptautinė ekspertų grupė suteikė visoms keturioms šiame universitete plėtotoms studijų kryptims maksimalią – šešerių metų akreditaciją, taigi jos galiojimo laikas buvo iki 2022 m. pavasario. Dabar jau oficialiai paskelbta, kad „kišeniniame“ Vilniaus universiteto padalinyje – Šiaulių akademijoje numatytos tik dvi studijų kryptys, o maksimalus studijuojančių skaičius apribotas iki 900.

Šio universiteto sunaikinimas – dar vienas ryškus pavyzdys, kad realiai Lietuvą valdanti klerkų grupuotė net nesuvokia, kas yra aukštoji mokykla – Alma Mater – ne tik jos auklėtiniais, bet ir jų šeimoms, kolegoms, visai tos valstybės visuomenei. Kai į pasaulį vis sparčiau žengia ketvirtoji pramonės revoliucija, kai radikalai keičiasi šiuolaikinėse įmonėse dirbančių specialistų veiklos funkcijos, kai aukštasis universitetinis išsilavinimas jau tampa būtinybe, Lietuvoje įnirtingai aiškinama, kad pas mus reikia plėsti pradinio profesinio ugdymo įstaigų veiklą, t. y. rengti elementarių technologinių operacijų atlikėjus, kuriuos bet kuri radikalesnė gamybinės veiklos inovacija vėl išstums į perkvalifikavimo kursus. Tuo pat metu esame ramunami, kad aukščiausios kvalifikacijos specialistais mus aprūpins kitos valstybės. Taigi mums paliekamas pigios darbo jėgos šaltinio vaidmuo. Seime nuskambėję doc. dr. Stasio Tumėno perspėjimai liko tarsi balsas tyruose. Jokia gilesnė diskusija neįvyko, Seimo nariai mechaniškai nubalsavo „už“. Už ką? Nejaugi už tai, kad mūsų visuomenėje, kuri dar visai neseniai buvo tapusi aukšto politinio sąmoningumo pavyzdžiu, įsivyratų primityvus vienadienio mąstymo tendencijos? Dabartinė teisinė, kultūrinė ir net politinė situacija rodo, kad valstybės raidos klausimai domina vis mažesnę mūsų visuomenės dalį. Daugelis žiūri tik į tai, ką turi savo lėkštėje arba kišenėje.

Kažkodėl Seime tik nedaugeliui atėjo į galvą pasidomėti, kokiais motyvais vadovaudamasi stipriausią įtaką tiek Vyriausybės, tiek ir savivaldybių institucijoms turinčios grupuotės, jau kuris laikas besiaiškinančios su teisėsauga savo korupcinius ryšius, išvis pradėjo šią kampaniją, nuo pat pradžių grįstą melu ir demagogija. Farsas, vis labiau virstantis tragedija visai valstybei, buvo suvaidintas labai operatyviai, nepaliekant laiko atsitokėti ir visapusiškai įvertinti tikrąsias „optimizatorių“ užmačias. Kodėl, kaip skelbta, į neva racionalų aukštųjų mokyklų tinklą kuriančią grupę ne tik nebuvo pakviesti, bet net įžūliai nuo jos nustumti ryškiausi universitetų ir mokslo centrų specialistai, sukaukę daugiausiai universitetinio ugdymo patirtį? Kodėl pirmiausia buvo nusitaikyta į tokius atokesnių regionų centrus, kaip Klaipėda, Panevėžys ir Šiauliai? Kodėl buvo sukiršinta Lietuvos akademine bendruomenė, pastoviai gąsdinant, kad kažkuriems universitetams pritrūks studentų, projektų ir kt.?

Kita demagogijos kryptis, siejama su vadinamąja „optimizacija“ (iš 14 valstybinių universitetų palikti tik 5), buvo vykdoma per triukšmingą propagandą – neva tai padės racionaliau naudoti turimus žmonių, infrastruktūros ir finansų išteklius. Esą labai sumažės išlaidos universitetų

veiklos administravimui ir ūkinei veiklai: neliks dubliuojančių administracinių padalinių, sumažės išlaidos patalpų šildymui, vėdinimui ir net remontui, atsivers naujos galimybės atnaujinti jų įrangą. Tačiau jau vien tai, kas buvo viešai skelbiama, privertė sunerimti. Kam prireikė kelių dešimčių milijonų, pavyzdžiui, prijungiant vieną universitetą prie kito? Kiek milijonų reikia naujoms iškaboms, antspaudams ir firminiams blankams pagaminti? Ir iki šiol niekas netrukdy visam valstybinių universitetų bei mokslo institutų tinklui pritaikyti centralizuotos buhalterijos arba kitų ūkinių padalinių modelius. Tai net būtų leidę padidinti lėšų naudojimo skaidrumą ir palyginti skirtingų aukštojo mokslo padalinių funkcionavimo efektyvumą. Jei atskiriems universitetams numatomos biudžeto lėšos skiriasi ne procentais, o kartais, tai kaip galima lyginti jų pasiekimus?

Jei kam būtų įdomu, galima pateikti konkrečius duomenis apie tai, kiek kartų per pastaruosius kelerius metus buvo sumažintas biudžetinis Šiaulių universiteto finansavimas. Iškalbingi skaičiai rodo, kad universiteto veikla buvo tiesiog užsmagta, nebeskiriant jai finansavimo ir tuo pat metu manipuliuojant informacija apie neva neefektyviai naudojamas lėšas, apie didžiules išlaidas patalpoms išlaikyti, nors iš tikrųjų, mažėjant studentų skaičiui, neberekalingų patalpų buvo net neleidžiama atsakyti, vadovaujantis jau seniai atgyvenusiomis taisyklėmis. Viešojoje erdvėje buvo sistemingai sleidžiama subjektyvi ar net gąsdinanti informacija apie neva labai menką universiteto mokslinę veiklą, spausdinamos pastatų su užrašu „Šiaulių universitetas“ nuotraukos su tokiais komentarais, kaip, pavyzdžiui, „Universitetui skamba paskutinis skambutis“, „Šiaulių universitetui jau aidi laidotuvių varpai“ ir pan. Ko buvo siekiama ir kas to siekė?

Didžiuosiuose periodinės spaudos leidiniuose ir interneto svetainėse vienas po kito pasipylė komentarai autorių, beje, niekada šiame universitete nesilankiusių, apie tai, kiek čia kyla konfliktų tarp dėstytojų ir studentų, kaip demaskuojami plagiato atvejai ir pan. Ir nors netrukus paaiškėdavo, kad griausmingas komentaras neturi nieko bendra su tikrove, tačiau paneigimai, kaip įprasta, pasirodydavo paskutinio puslapio kamputyje arba išvis nepasirodydavo. Pasitaikė ne vienas atvejis, kai apšmeižtas dėstytojas nesikreipė į teisėsaugą, nenorėdamas gaišti laiko, diskutuodamas su beveik anoniminiu šmeižiku, kuris neva „kažką nugirdo“ arba „tik pareiškė savo nuomonę“.

Lietuvos sporto universitetas, gindamas savo pozicijas, nepabūgo kreiptis net į Konstitucinį Teismą. Apsigynė nuo „optimizatorių“ Mykolo Romerio ir Klaipėdos universitetai. Nesigynė tik išskirtinės svarbos funkcijas valstybėje vykdančios Lietuvos edukologijos ir Šiaulių universitetai. Todėl vieno iš jų jau nebėra, o antrojo likučiai seniai įtikinti, kad priešintis – beprasmiška.

LEU prievolės perėmęs Vytauto Didžiojo universitetas vis garsiau skelbia apie Lietuvai grėsiantį daugelio bendrojo ugdymo dalykų mokytojų stygių. Netrukus jo atstovai supras, kad jų išpareigojimai rengti visų dalykų pedagogus yra per daug sunkūs, nes dėstyti šių dalykų metodikas, organizuoti būsimųjų mokytojų praktiką ir periodiškai rūpintis jau dirbančių mokytojų perkvalifikavimu bei kompetencijų atnaujinimu, neturint jokios patirties, yra labai sunku. O be reikalo prof. Rimas Norvaiša primena, kad, pavyzdžiui, matematikos dėstymo kokybė visoje bendrojo ugdymo sistemoje kelia vis didesnę rūpestį. O be kokybiško matematinio visos jaunosios kartos pasirengimo neišsivaizduojama ir bendra valstybės pažanga.

Panašios problemos iškilo ir fizikos, chemijos, biologijos ir net istorijos bei literatūros dalykuose. Daug abiturientų, tik priartėjus brandos egzaminams, suvokia, kad gimtosios kalbos gramatikos ir stilistikos žinios yra nepakankamos, ir puola ieškoti korepetitorių. O ką daryti tiems, kurių aplinkoje korepetitorių paslaugos neteikiamos arba neprieinamos? Ar tikrai reikėjo sunaikinti Pedagogikos (mokslinio tyrimo) institutą, uždaryti visą pedagogams skirtą spaudą ir suskaidyti pedagogų bendruomenę į jau nebesuskaiciuojamą gausybę nykštukinių „sąjungų“, „asociacijų“ ir „draugijų“? Ar bent vienas Lietuvos valdžios atstovui tai dar rūpi?

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

Seimas patvirtino parlamentinio tyrimo išvadą dėl 2009–2010 m. krizės Lietuvoje. Parlamentinį tyrimą atlikęs Seimo Biudžeto ir finansų komitetas buvo įpareigotas atsakyti į 7 klausimus, tarp kurių, kokią įtaką viešųjų finansų būklei 2009–2010 m. ir vėliau turėjo 2005–2008 m. vykdyta prociklinė biudžeto politika, ar Vyriausybė turėjo galimybių skolintis iš tarptautinių institucijų pigiau, nei tai darė 2009–2012 m., kai finansų rinkose ir iš komercinių bankų buvo skolinamasi už palūkanas, kurios siekė 5,1–9,4 proc.

Komitetas aiškino, kokią įtaką 2009–2010 m. krizei Lietuvoje turėjo viešųjų finansų stambiųjų komercinių bankų sprendimai, ar Lietuvos bankas tinkamai vykdė Lietuvoje veikiančių stambiųjų komercinių bankų priežiūrą 2005–2008 m. ir kt. Patvirtintose išvadose teigiama, kad 2009–2010 m. krizę Lietuvoje ir kitose Baltijos šalyse sukėlė čia veikę užsienio kapitalo bankai, o Lietuvos bankas neužtikrino tinkamos jų priežiūros. 2008 m. biudžetas buvo priimtas, pažeidžiant fiskalinę drausmę. Tuometinė Vyriausybė turėjo galimybių skolintis iš tarptautinių institucijų pigiau, nei tai buvo padaryta 2009–2012 m., tačiau jomis nepasinaudojo.

Siekiant užtikrinti didesnę viešųjų finansų tvarumą, Seimui pasiūlyta pradėti diskusiją dėl Konstitucijos papildymo tvaryti viešųjų finansų nuostatomis, taip pat tobulinti Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo nuostatas, nustatančias atsakomybę už komisijos reikalavimų nevykdymą.

Pritarta Regioninės plėtros įstatymo projektui. Seimas po svarstymo pritarė naujos redakcijos Regioninės plėtros įstatymo projektui ir lydimųjų teisės aktų pakeitimams, kuriais siekiama sukurti efektyvią, regioniniu savarankiskumu pagrįstą regioninę politiką, pereiti į kitą kokybinį lygmenį, pagrįstą valstybės ir savivaldybių bei savivaldybių tarpusavio pasitikėjimo, bendradarbiavimo kultūra ir bendrų problemų sprendimu, užtikrinti Lietuvos regionų konkurencingumą ir aukštą gyvenimo kokybę juose. „Kiek buvo ministrų, nė vienam neužteko politinės valios pateikti Seimui tokį įstatymo projektą, kuris sulauktų daugumos Seimo narių paramos ir suformuotų iš esmės kitą kokybinę regioninės plėtros strategiją mūsų valstybėje“, – pritari projektui ragino Seimo narys Povilas Urbšys.

Įstatyme įtvirtinamas nacionalinės regioninės politikos tikslas – skatinti tolygią ir tvarią plėtrą visoje valstybės teritorijoje. Numatomi šie nacionalinės regioninės politikos tikslo įgyvendinimo uždaviniai:

- 1) skatinti regionų prisitaikymą prie kintančių ekonominių ir socialinių aplinkos sąlygų, išnaudojant ir stiprinant kiekvieno regiono konkurencinį pranašumą ir kompetenciją;
- 2) didinti funkcinį zonų infrastruktūros ir paslaugų tinklo efektyvumą, užtikrinti, kad šia infrastruktūra ir paslaugomis galėtų naudotis visi gyventojai;
- 3) mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp regionų ir pačiuose regionuose.

Projekte numatoma regionų plėtros taryboms suteikti juridinio asmens statusą ir savarankiškus įgaliojimus. Naikinami galiojančiame įstatyme nustatyti įstaigos prie Vidaus reikalų ministerijos įgaliojimai, juos perduodant savarankiškai vykdyti regionų plėtros taryboms. Regionų plėtros planus numatoma įtraukti į bendrą valstybės strateginio valdymo sistemą. Taip pat siūloma nustatyti naują regioninės politikos įgyvendinimo teritorinį tipą – funkcinę zoną. Tai būtų ekonominiais ar socialiniais ryšiais pasižyminti ir bendrai naudojamą infrastruktūrą bei paslaugų tinklą turinti teritorija, kurios paskirtis numatyta regionų plėtros planuose.

Pasmerkti Rusijos Federacijos Valstybės Dūmos bandymai perrašyti istoriją. „2020 m. birželio 11 d. Rusijos Federacijos Valstybės Dūmoje matome bandymus paskelbti negaliojančiu Rusijos Federacijos teritorijoje 1989 m. gruodžio 24 d. SSRS liaudies deputatų suvažiavimo nutarimą „Dėl Sovietų Sąjungos ir Vokietijos 1939 metų nepuolimo sutarties politinio ir teisinio įvertinimo“. Šiuo nutarimu Sovietų Sąjunga pasmerkė Molotovo–Ribentropo pakto slaptuosius protokolus ir pripažino juos niekiniais, taip pat pripažino įvykdžiusi agresiją prieš trečiąsias šalis, įskaitant Baltijos valstybes“, – teigiama Seimo priimtoje rezoliucijoje.

Seimas atkreipė dėmesį, kad Rusijos Federacijos Valstybės Dūmos veiksmais, kuriais siekiama atšaukti minėtąjį SSRS liaudies deputatų suvažiavimo nutarimą, būtų

Profesorei Irenai Veisaitei – aukščiausias Vokietijos apdovanojimas

Birželio 23 d. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje įvyko profesorės Irenos Veisaitės apdovanojimo Vokietijos Federacinės Respublikos ordino „Už nuopelnus“ Didžiuoju kryžiumi šventinė ceremonija. Aukščiausias Vokietijos apdovanojimas buvo suteiktas dar kovo 1 d. Vokietijos Federalinio Prezidento nutarimu, tačiau ši šventė atidėta dėl karantino.

Germanistė, literatūrologė ir teatrologė Irena Veisaitė yra žymi Lietuvos visuomenės veikėja. Ji ragina visuomenę atvirai kalbėti apie holokaustą, pasisako už Lietuvos kultūrinį dialogą su Vokietija ir susitaikymą. Jos nuopelnai, skatinant Vokietijos ir Lietuvos kultūros mainus, yra ypač svarūs.

Irena Veisaitė gimė 1928 m. Kaune. Nacių okupacijos metais ji, kaip žydų vaikas, pateko į Kauno getą ir neteko motinos. Dėka jos tėvų draugų lietuvių ji buvo išgelbėta iš geto ir atsidadė Vilniuje. Ją priglaudusi moteris, kurią Irena vadino antrąja savo motina, 1946 m. buvo suimta ir ištremta į Sibirą.

Bėgdama nuo sovietų saugumo persekiojimo, I. Veisaitė atsidadė Maskvoje. Čia studijavo germanistiką. 1953–1997 m. dėstė Vakarų Europos ir vokiečių literatūros istoriją Vilniaus pedagoginiame institute. 1963 m. tuometiniame Leningrade apgynė disertaciją apie vėlyvąją Henriko Heinės lyriką. 1999 m. tapo Vilniaus pedagoginio universiteto garbės profesore.

Irena Veisaitė yra daugybės straipsnių

Irena Veisaitė. Aleksandro Jacovskytės nuotr.

Lietuvos ir užsienio spaudoje autorė, nuolat skatinusi vokiečių kultūros ir literatūros sklaidą Lietuvoje, aktyviai dalyvavusi po-

litinėse diskusijose ir palaikiusi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio idėją. Ji visuomet plėtojo kultūros, švietimo ir tarptautinių mainų idėjas, aktyviai skatino Tomo Mano kultūros centro Nidoje įkūrimą ir veiklą, 1998–2002 m. vadovavo šio centro kūrimui.

I. Veisaitė ypač rėmė idėją, kad Vilniuje būtų įkurtas atskiras J. V. Gėtės vokiečių kultūros institutas. Visuomeniniais pagrindais aktyviai dirbo daugelyje organizacijų, tokiose kaip UNESCO Lietuvos nacionalinis komitetas, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Meno taryba, komitetas „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“. Šaltinis: Vokietijos Federacinės Respublikos ambasados pranešimas spaudai

STUDIJŲ NAUJOVĖS

Iki 50 proc. VGTU magistrantūros studijų – nuotoliniu būdu

Kristina Lazickienė

Kelis mėnesius trukęs karantinas dėl COVID-19 pandemijos pakoregavo įprastinę švietimo sistemos veiklą. Buvo siekiama kokybiškai organizuoti studijų procesą nuotoliniu būdu. Atsižvelgdamas į esamą situaciją šalyje ir siekdamas sudaryti stojantiesiems daugiau galimybių derinti studijas su įprastine veikla, Vilniaus Gedimino technikos universitetas (VGTU) nuo rugsėjo 1 d. iki 50 proc. nuolatinių magistrantūros studijų apimties organizuos nuotoliniu būdu.

VGTU Studijų prorektorius prof. Romualdas Kliukas pažymi, kad vienas svarbiausių universiteto tikslų – kokybiškos studijos, todėl VGTU nuolat gerina studijų kokybę ir siekia pritraukti motyvuotus, rinkoje ypač reikalingus ateities specialistus. „Magistrantūros studijų organizavimas nuotoliniu būdu padės stojantiesiems įgyti magistro laipsnį,

neišvykstant iš darbo vietos ir taupant laiką. Toks mišrus studijų organizavimas suteiks galimybę studentams baigti norimos krypties magistrantūros studijas, derinant jas su įprastine veikla“, – sako R. Kliukas. Tai suteiks daugiau galimybių studentams derinti studijų procesą ir su kasdiene veikla – daugiau laiko liks darbui, šeimai, asmeniniams reikalams.

„Daugelis VGTU magistrantų yra dirbantys asmenys. Nors įprastai paskaitos prasideda nuo 16.20 val., ne visada studentai spėja atvykti į paskaitas nuo jų pradžios. Organizuojant dalį paskaitų nuotoliniu būdu, studentai turės geresnes galimybes prie paskaitų prisijungti laiku, jose dalyvauti tiek iš savo darbo vietos, tiek iš namų. Laiką, kuris buvo skiriamas nuvykti į paskaitas po darbo, studentai galės išnaudoti pasiruošimui ar skirti daugiau laiko profesiniam tobulėjimui“, – teigia VGTU Stojančiųjų priėmimo ir informavimo centro direktorė Dovilė Ulinskaitė.

Pasak Stojančiųjų ir informavimo centro direktorės, organizuojant dalį magistrantūros studijų nuotoliniu būdu, svarbus išlieka studijų kokybės klausimas. „Siekiamo parengti gerus magistrus, galinčius kurti ir taikyti inovatyvias idėjas mokslinių tyrimų kontekste, gebančius įvertinti alternatyvius problemų sprendimų variantus ir galimą poveikį aplinkai, gebančius pritaikyti įgytas žinias ir jomis remtis, rengiant naujas priemones, reikalingas moksliniams tyrimams, studijoms, kultūrinei ir meninei veiklai vykdyti. Nemažai reikalavimų keliama ir dėstytojams, kaip pateikti medžiagą studentams. Kita vertus, kadangi 50 proc. magistrantūros studijų dalis vyks ir įprastu būdu, tad dėstytojai ir studentai nepraras glaudaus bendravimo, galės diskutuoti ir bendrauti, susitikę su dėstytoju įprastoje paskaitoje“, – pasakoja D. Ulinskaitė.

Nuotoliniu būdu skaitomos paskaitos bus organizuojamos, naudojant informacines

komunikacines technologijas ir suteikiant galimybę studijuoti virtualioje aplinkoje. Paskaitos medžiagą dėstytojas studentams pateiks virtualiojoje „Moodle“ aplinkoje, kuri bus prieinama studentams iki atsiskaitymo už studijų dalyką pabaigos. Dėstytojams rekomenduojama taikyti kaupiamąjį balo sistemą, suteikiant balus už aktyvumą ne tik per paskaitas, bet ir ruošiantis paskaitoms, pridėdant papildomą balą prie galutinio įvertinimo.

Nuotoliniu būdu vykdomų paskaitų vaizdo įrašai nebus daromi, todėl studentai paskaitose turės dalyvauti realiu laiku, kuris nurodytas paskaitų tvarkaraštyje. Tomis dienomis, kai studijos bus vykdomos nuotoliniu būdu, užsiėmimai įprastiniu būdu universiteto patalpose nebus vykdomi. Atsižvelgus į studentų poreikius, paskaitos ir pratybos VGTU jau daug metų vyksta nuo 16.20 iki 21.30 val. Autorė yra VGTU Ryšių su visuomene projektų vadovė

ITALIJA–KINIJA–LIETUVA: KELIAUJANČIOS DĖSTYTOJOS ĮSPŪDŽIAI

Kalbos dėstytojas negali nustoti būti studentu

„Lėktuvui artėjant prie nusileidimo tako Kauno oro uoste, man atėmė žadą. Viskas, ką galėjau matyti, buvo aukšti, žali medžiai, išsiskleidę tiek, kiek tik žmogaus akys sugeba aprėpti, o tarp tos nuostabios augmenijos pūpsantys mediniai nameliai kėlė dar didesnę susižavėjimą“, – apie pirmuosius įspūdžius Lietuvoje pasakoja italė Claudia Filippello, italų kalbos dėstytoja, kuri prieš trejus metus priėmė Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) pasiūlymą atvykti dėstyti į Kauną. C. Filippello tapo VDU Humanitarinių mokslų fakulteto Užsienio kalbų, literatūros ir vertimo studijų katedros italų kalbos dėstytoja. Apie įspūdžius Lietuvoje, patirtis universitete ir ateities planus C. Filippello dalinasi šiame interviu.

– Papasakokite apie save. Iš kur esate, kaip nusprendėte tapti italų kalbos dėstytoja?

– Užaugau Sicilijoje, didžiausioje Italijos regione esančioje Viduržemio jūros saloje. Kiek save pamenu, visuomet jaučiau didelę aistrą tiek italų, tiek ir užsienio kalboms ir šalių kultūrų skirtumams. Savo gimtąją kalbą paversti darbu nusprendžiau ganėtinai anksti. Bakalauro studijų programą „Užsienio kalbos ir italų kalbos mokymas“ baigiau Palermo universitete, po to sekė magistrantūros studijos „Kalbotyra ir tarptautinė komunikacija“ Sienos universitete, kuris orientuotas į darbą su kitų šalių studentais. Tačiau mano mokymasis ties čia niekada nesustojo. Dalį savo laisvo laiko ir šiomis dienomis skiriu anglų, ispanų ir kinų kalbų tobulinimui. Laikaisi nuomonės, kad kalbos dėstytojas niekada negali nustoti pats būti studentu, nes tam tikros kalbos žinias privaloma nuolat gilinti.

– Prieš atvykdamą į Vytauto Didžio-

C. Filippello su VDU studentais

jo universitetą dėstėte Kinijoje. Kaip jums ten sekėsi?

– Savo patirtis Kinijoje galėčiau prilyginti cheminei reakcijai, kuri tuo pačiu metu atrodo be galo sunki ir nepaprastai žavi. Būtent tokia man pasirodė Kinija.

Turiu pripažinti, kad kultūrinis atotrūkis, gyvenimas miesto džiunglėse ir kinų kalbos mokymasis man buvo tikra kova. Tačiau tas jausmas, kai pagaliau pradėjau bendrauti su vietos gyventojais ir sugebėjau į viską žvelgti

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

■ Atkelta iš 3 p.

reabilituojamas tiek sovietinis, tiek nacistinis totalitarinis režimas, neigiant jų tarptautinius nusikaltimus, įvykdytus sudarant ir įgyvendinant Molotovo–Ribentropo pakto slaptuosius protokolus.

„Tokiais sisteminiiais istorinio revizionizmo veiksmais Rusijos Federacijos Valstybės Dūma siekia pateisinti Rusijos Federacijos dabartinę agresyvią politiką kaimyninių valstybių atžvilgiu, kvestionuoti kaimyninių šalių valstybingumą remiantis „artimojo užsienio“, „rusų pasaulio“ ir „tėvyninių gynimo“ koncepcijomis, skatinti nepasitikėjimą tarp Vakarų bendruomenės, skaldyti Europos Sąjungą ir NATO, dešimtmečiams pereiti į konfrontaciją su Vakarais“, – pabrėžiama priimtame dokumente. Seimas pakvietė tarptautinę bendriją pasmerkti ir užkirsti kelią Rusijos Federacijos Valstybės Dūmos vykdomiems tarptautinės teisės pažeidimams, mėginimams kvestionuoti šiuolaikinės civilizacijos ir tarptautinės teisės pagrindus. Už šią Seimo rezoliuciją vieningai balsavo visi posėdyje dalyvavę Seimo nariai.

Laisvės kovų atminimo apsauga. Seimo nariai Kazys Starkevičius, Andrius Navickas, Arvydas Anušauskas ir Andrius Kupčinskas kreipėsi į Ministrą Pirmininką, susisiekimo ministrą, Automobilių kelių direkciją ir Prienujų rajono savivaldybės merą dėl panaikintos

nuorodos į brigados generolo Kazio Skučo memorialo vietą. Prieš aštuoniasdešimt metų birželio 15-ąją brigados generolas, Lietuvos kariuomenės savanoris ir kūrėjas Kazys Skučas tapo pirmąja Lietuvos okupacijos auka, kartu su Saugumo departamento direktoriumi Augustinu Povilaičiu pasmerkti mirčiai sovietų kalėjime. Natūralu, kad, minint Okupacijos ir genocido dieną, daugelis Lietuvos žmonių nori pagerbti šio iškilus Lietuvos patrioto atminimą ir aplankyti memorialą, esantį jo gimtajame Prienujų rajono Mauručių kaime.

Seimo narys K. Starkevičius, buvusi Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė su kitais politiniais kalininiais ir tremtiniais bei Virginija Skučaite birželio 15 d. aplankė Kazio Skučo memorialą ir padėjo gėlių. Seimo nariai džiaugiasi, kad yra įrengtas memorialas, tačiau rasti jį Mauručiuose, jei kas pirmą kartą norės jį aplankyti, labai sudėtinga. Nėra jokios informacijos sovietų nugriautos Kazio Skučo gimtosios sodybos vietos link. Memorialas nėra tinkamai saugomas, ne kartą buvo nuniokotas. Automobilių kelių direkcija lentelę su nuoroda į memorialą buvo įrengusi, bet vėliau ji dingo ir niekas iki šiol nepasirūpina pastatyti naują.

Dėl Austėjos Landsbergienės vieno euro vertės sandorio grupė Seimo narių kreipėsi į Valstybinę mokesčių inspekciją ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybą.

Grupė Seimo narių kreipėsi dėl UAB „Krajama“ (dabar – UAB „Knowledge Investment“) kartu su jai nuosavybės teise priklausiusio žemės sklypo prestižiniame Vilniaus mikrorajone pardavimo, sudarius vieno euro vertės sandorį, kai vien sklypo rinkos vertė yra 1,3 mln. eurų.

Kadangi toks sandoris turi apsimestinio sandorio požymių ir neatitinka jo rinkos vertės, VMI prašoma atlikti mokestinį tyrimą, kartu įvertinant, ar sandorio vieno euro kainos nustatymas nebuvo pasirinktas, siekiant išvengti mokesčių mokėjimo valstybei. O FNTT prašoma atsakyti, ar tokio sandorio atlikimas nėra susijęs su galimai nusikalstama veika. Tuo atveju, jei būtų nustatyta, kad UAB „Krajama“ turėjo išsiskolinimų, kurie mažino jos perleidimo sandorio vertę, prašoma įvertinti, ar skolinimosi sandoriai nebuvo dėl dar nežinomų priežasčių atlikti vien tam, kad skolinimosi būdu būtų perkeltos lėšos iš vienos Austėjos Landsbergienės valdomos įmonės į kitą jai priklausančią įmonę, taip dirbtinai sumažinant UAB „Krajama“ akcijų vertę prieš jos akcijų pardavimo sandorį.

Seimo narių kreipimasi lėmė siekis gauti atsakymus į klausimus dėl A. Landsbergienės vieno euro vertės sandorio po to, kai Konstitucinis Teismas pripažino Seimo nutarimą, kuriuo buvo kreipiamasi į VMI, prieštaraujančių Konstitucijai, taip apsaugodamas Gabriėliaus Landsbergio šeimą nuo

mokestinio tyrimo, tačiau kartu atimdamas galimybę visuomenei išsklaidyti abejones ir sužinoti tikrąsias su konservatorių Landsbergių šeima susijusio sandorio aplinkybes.

Ekologinis incidentas Gardine. Seimo narys Audronius Ažubalis kreipėsi į užsienio reikalų ministrą Liną Linkevičių, ragindamas įsikišti, aiškinantis incidentą kaimyninėje Baltarusijoje. Kreipimesi teigiama, kad, remiantis birželio 15 d. žiniasklaidos pranešimu, Nemune, ties Gardinu (Baltarusijoje), masiškai gaisa žuvis ir kiti vandens gyvūnai. Spėjama, kad įvyko rimtas ekologinis incidentas, o dėl nedidelio atstumo iki Gardino, jo pasekmės gali būti juntamos ir Lietuvoje.

„Labai svarbu, kad Lietuva tiesiogiai pagal galimybes dalyvautų aiškinantis padėtį, nes praktika liudija, kad Baltarusijos valdžia ne visada atvirai kalba apie įvykusius incidentus, dažnai turinčius neigiamų pasekmių Lietuvai“, – teigia A. Ažubalis. Jei būtų nustatyta, kad Lietuvos gamta patyrė nuostolių, Baltarusija privalo juos atlyginti.

Netektis. Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis pareiškė užuojautą tapytojo, buvusio Vilniaus dailės akademijos rektoriaus Vincento Gečo artimiesiems. „Vincento Gečo tapybos darbai apskriejo visą pasaulį, kartu nešdami ir Lietuvos vardą. Jo darbai liks neatsiejami nuo šiuolaikinės lietuvių tapybos istorijos“, – teigė parlamento vadovas. ■

ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS PRANEŠIMAI

Tikslinės stipendijos. Seimas pritarė Mokslo ir studijų įstatymo ir Profesinio mokymo įstatymo pakeitimams, kuriais siekiama sukurti įstatyminių pagrindą (stipendijos mechanizmą), leidžiantį valstybei, įvertinus visus turimus duomenis ir tyrimus, sistemingai planuoti ir skatinti asmenis rinktis darbo rinkoje reikiamas specialybes.

„Tai yra labai reikalinga priemonė. Galbūt ir savalaikė, jeigu nepavėluota, bet kartais geriau vėliau negu niekada. Tikslinės stipendijos išties gali paskatinti mūsų jaunas žmones, ir dabar baigiančius mokyklą, ir galbūt prieš kelerius metus baigusius, kurie dar buvo neapsisprendę stoti į aukštąsias mokyklas, pasirinkti būtent tas profesijas, kurių šiandien mums labai trūksta“, – pritariu projektui kvietė Seimo narys Vytautas Juozapaitis.

Tikslinės stipendijos būtų mokamos Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto lėšų. Mokslo ir studijų įstatyme siūloma nustatyti, kad šios stipendijos galėtų būti mokamos studentams, įstojusiems į Vyriausybės nustatytas studijų prioritetines kryptis, valstybės finansuojamas ar nefinansuojamas vietas, neatsižvelgiant į kitas gaunamas stipendijas ar paramą.

Profesinio mokymo įstatyme siūloma įtvirtinti, kad tikslinės stipendijos gali būti mokamos mokiniams, įstojusiems į Vyriausybės patvirtintas prioritetines formaliojo profesinio mokymo programas, valstybės finansuojamas vietas, neatsižvelgiant į kitas gaunamas stipendijas ar paramą.

Tikslinė stipendija būtų mokama neturintiems akademinį skolų studentams (mokiniais) ne rečiau kaip kartą per pusę metų visą studijų (mokymosi) laikotarpį, bet ne ilgiau nei studijų (mokymo) programoje nustatyta studijų trukmė. Atitinkamų metų trumposios pakopos, pirmosios pakopos, antrosios pakopos ir vientisųjų studijų pri-

oritetines kryptis, grupes ar studijų programų grupes nustatytų Vyriausybė. Tikslines stipendijas administruotų Valstybinis studijų fondas. Šiuo metu didžiausia stipendija profesinėse mokyklose yra 28 eurai 80 centų. Siūloma, kad teikiamos nuostatos įsigaliootų 2021 m. sausio 1 d.

Auga susidomėjimas profesiniu mokymu. Įpusėjus birželiui, fiksuojamas didelis profesinio mokymo populiarumas – šiemet norą mokytis rinkoje paklausaus amato bendrojo priėmimo sistemoje jau pareiškė beveik 6,4 tūkst. stojančiųjų. Tai 40 proc. daugiau nei tokiu pačiu laiku pernai. 2019 m. birželio viduryje, siekdami mokytis profesinio mokymo įstaigose, buvo užsiregistravę 4,6 tūkst. stojančiųjų.

Tarp stojančiųjų populiariausios paslaugų asmenims, sveikatos priežiūros ir inžinerijos profesijų sritys. „Stojančiųjų dėmesio susilaukia ir šių metų profesinio mokymo naujovė – galimybė profesijos mokytis gimnazistams, mokslus derinant dviejose mokyklose: bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo“, – teigia švietimo, mokslo ir sporto ministras Algirdas Monkevičius. Priėmimo į profesinio mokymo įstaigas šiemet gali dalyvauti ne tik norintieji įgyti kvalifikaciją pagal visą profesinio mokymo programą, kaip buvo įprasta iki šiol, bet ir I–IV gimnazijos klasių ir 9–10 bendrojo ugdymo mokyklų klasių mokiniai, norintys mokytis pagal atskirus profesinio mokymo modulius. Šiuo metu jau sulaukta 97 tokių paraiškų.

Modulinės – iš atskirų modulių sudarytos – profesinio mokymo programos leidžia mokiniui įgyti norimą kvalifikaciją, ne tik mokantis nuosekliai pagal visą programą, bet ir imant atskirus modulius, pasirinkus priimtinausią mokymosi būdą ir tempą. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai, nusprendę pasirinkti modulinį profesinį mo-

kymą, mokysis kiek kitaip negu profesinių mokyklų auklėtiniai. Jie galės rinktis dalį programos, t. y. vieną atskirą modulį, ir mokytis pagal jį. Pasirinkęs vieną modulį profesinėje mokykloje, gimnazistas galės turėti nuo 3 iki 6 pamokų, o mokymasis truktų nuo vienerių iki dvejų metų. Mokinys kartu su savo bendrojo ugdymo mokykla ir profesinio mokymo įstaiga sudarys individualų mokymosi planą, kad būtų neviršytas maksimalus savaitinis 35 pamokų skaičius. Abi mokyklos bendradarbiaudamos derins mokiniui palankų pamokų tvarkaraštį. Mokinys, baigęs atskirą modulį, gaus įgytą kompetenciją patvirtinantį pažymėjimą. Įgytos kompetencijos jam leis užsiimti atitinkama veikla, o mokantis toliau pagal tos pačios

kvalifikacijos programą įgytos kompetencijos galės būti įskaitomos, tad sutrumpės mokymosi laikas.

Iš viso per 2020 metus į profesinio mokymo įstaigas planuojama priimti 20 610 naujų mokinių. Atsižvelgiant į išaugusį specialistų poreikį, šiemet daugiau vietų skiriama inžinerinei pramonei, sveikatos priežiūrai ir socialiniam darbui bei vairuotojų rengimui. Daugiausia vietų 2020 m. atiteks apdirbamajai gamybai – 4 935, didmeninei ir mažmeninei prekybai, variklinių transporto priemonių ir motociklų remontui – 3 540, transportui ir saugojimui – 2 790, statybai – 2 025, sveikatos priežiūrai ir socialiniam darbui – 1 110. *Parengta pagal ministerijos Komunikacijos skyriaus pranešimus* ■

Šiaulių universitetas taps Vilniaus universiteto padaliniu

Birželio 10 d. Vyriausybė pritarė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pasiūlymui reorganizuoti Šiaulių universitetą (ŠU) prijungimo prie Vilniaus universiteto (VU) būdu 2021 m. sausio 1 d.

ŠU reorganizavimas į VU Šiaulių akademią vykdomas pagal Seimo patvirtintą valstybinių universitetų tinklo optimizavimo planą ir Vyriausybės patvirtintas šio plano priemones. Seimas yra priėmęs nutarimą dėl ŠU prijungimo prie VU terminų ir sąlygų, kuriame numatyta, kad ŠU reorganizuojamas prijungimo prie VU būdu ir tampa jo kamieniniu padaliniu – VU švietimo akademija (VUŠA).

VU ir ŠU tarybos, įvertinusios reorganizavimo procedūras, patvirtino 2021 m. sau-

sio 1 d. kaip realų reorganizacijos terminą. ŠU tapus VU padaliniu, ypatingas dėmesys bus skiriamas specialiosios pedagogikos ir informatikos studijoms.

2020 m. VUŠA raidos plano įgyvendinimui numatyta skirti 5,05 mln. eurų; 4,75 mln. eurų Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir 0,3 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų. Svarbiausią lėšų poreikį sudaro lėšos, reikalingos dėstytojų atlyginimams suvienodinti. Lėšos VUŠA finansavimui 2021 ir vėlesniais metais bus kasmet numatomos valstybės biudžete, pagrindus jų poreikį. ŠU prijungimui prie VU iš universitetų tinklo optimizavimo lėšų fondo jau skirta 31,99 mln. eurų Europos Sąjungos lėšų. ■

Kalbos dėstytojas negali nustoti būti studentu

■ Atkelta iš 4 p.

jų, o ne italės, atvykusios iš pasakiško grožio salos, akimis, – neįkainojamas. Mano nuomone, bandymas prisitaikyti prie kitos kultūros yra būtinas, siekiant augti kaip asmenybei ir taip ugdyti sveiką mąstyseną. Gyvename nerimą keliančiais laikais, kai rasizmo klausimas dar nėra iki galo sutvarkytas. Manau, kad jam išspręsti gali padėti intensyvus kiekvieno žmogaus susidūrimas „akis į akį“ su kitomis kultūromis.

– Kas labiausiai nustebino atvykus j Lietuvą, lyginant su Kinija?

– Kai priėmiau italų kalbos dėstytojos pasiūlymą Vytauto Didžiojo universitete, nedaug ką žinojau apie Lietuvą. Kinijoje man

C. Filippello su didžkukuliu („cepelinų“) lėkšte. Asmeninio archyvo nuotr.

buvo gera, tačiau tuo pačiu metu oro užteršumas ir žmonių gausa miestuose pradėjo varginti, todėl supratau, kad pertrauka buvo labai reikalinga. Labiausiai nustebino nuolatos ranka pasiekiamą gamtą. Kinai turi frazę, apibūdinančią gerą orą: „Mėlynas dangus ir balti debesys.“ Manau, kad ši frazė puikiai tinka Lietuvai, nes bent jau pusę metų čia yra „mėlyno dangaus ir baltų debesų“ šalis.

– Kaip vertinate Vytauto Didžiojo universitetą?

– Didelį įspūdį man paliko universiteto dizainas, šiuolaikiškumas. Galbūt kažkam tai kels juoką, bet aš niekada gyvenime prieš tai neturėjau tokio nuostabaus kabineto, su visiškai nauju kompiuteriu ir kopijavimo aparatu! Tokios sistemos, kaip „Moodle“, naudojimas man labai palengvino darbą su studentais. Kitas nuostabus dalykas, kurį radau čia, buvo galimybė laisvai dalytis idėjomis apie mokymo proceso eigą su kitais kalbų dėstytojais.

– Prasidėjus COVID-19 pandemijai, teko greitai persiorientuoti į nuotolinį mokymosi procesą. Nors kai kuriems Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojams tai nebuvo naujiena, kaip sekėsi Jums? Juk mokyti kalbos nuotoliniu būdu neatrodo lengvas išbandymas.

– Galiu tik pasidžiaugti, kad su šia problema pavyko susidoroti gana lengvai – nuo pat pirmos dienos. Anksčiau niekada neteko dėstyti nuotoliniu būdu. Žinojau, kad tai yra sudėtinga, tačiau iš VDU Informacinių technologijų centro gavau visą reikiamą pagalbą. Būtent IT komandai norėčiau labai

padėkoti už neatlygintą pagalbą per visus trejus metus.

– Kaip sekėsi sutarti su šio universiteto studentais?

– Buvo šiek tiek sunku įgyti lietuvių studentų pasitikėjimą. Aš labai norėjau rasti būdą, kaip paskatinti juos kalbėti itališkai, nekreipiant dėmesio į klaidas. Pastebėjau, kad čia studentai yra labiau linkę atlikti gramatikos užduotis, nei tobulinti kalbėjimo įgūdžius. Galiausiai pavyko rasti kompromisą tarp mano mokymo strategijos ir jų mokymosi stiliaus. Džiaugiuosi savo studentų supratingumu ir įvertinimu, labai jų pasiilgsiu.

– Ką patartumėte žmonėms, norintiems mokytis naujos kalbos?

– Taisyklių, tinkančių visiems, nėra. Gebėjimas išmokti naują kalbą yra glaudžiai susijęs su žmogaus asmenybe, mokymosi stiliumi ir norimos išmokti kalbos sunkumu. Nežinant žmogaus asmenybės, sunku duoti patarimų, tačiau galiu pasidalinti idėjomis, kurios tinka man. Pirmiausia labai svarbu sužinoti savo mokymosi stilių. Man padeda įvairios spalvos, vaizdai, o kitiems daugiau naudos suteikti gali skaitymas, klausymas ar kalbėjimas. Žinant savo mokymosi stilių, galima daug greičiau mokytis. Pamokose ar paskaitose siūlyčiau nesinaudoti kompiuteriais, o rašytis sąsiuvinyje. Sudarinėkite savo žodynus ir rašykite gramatines taisykles. Siūlyčiau kalbos mokymąsi paversti pomėgiu: žaiskite kompiuterinius žaidimus ta kalba, žiūrėkite serialus ar filmus ir klausykite muzikos. Galiausiai, nebijokite kalbėti. Klaidų neišvengsite, tačiau tokia patirtis yra būtina.

Mokydami kinų kalbos parduotuvėje paprasčiau ne maišo, o katės ir net planavau kelionę, kurioje turėjau pamatyti „krūtinės plaukus“, nors mano tikslas buvo pandos.

– Ką rekomenduotumėte aplankyti Lietuvoje čia atvykstantiems pirmą kartą?

– Lietuvoje yra labai daug gražių vietų. Lengviausia būtų pasakyti, kad privaloma pasivaikštinėti po Vilnių, Trakus ar Baltijos jūros pakrante. Mano atsakymas gali pasirodyti keistas, tačiau mane sužavėjo Vilniaus Antakalnio kapinės, kuriose apsilankiau lapkričio 1-2 dienomis. Visiems rekomenduočiau pajusti tą magišką atmosferą, kai žvakių šviesos susilieja su rudens spalvomis ir ten slypinčia ramybe.

– Kokį įspūdį Jums paliko lietuviška virtuvė?

– Lietuvišką virtuvę aš tiesiog įsimylėjau. Beveik visi žodžiai, kuriuos moku lietuvių kalba, yra maisto pavadinimai. Cepelinai, kibinai, šaltibarščiai ir visos grybų sriubos man be galo patiko. Tik prieš keletą mėnesių atradau spurgas! Po paskaitų, keliaudavau tiesiai į savo mėgstamiausią spurginę, nusipirkdavau jų tris ar keturias ir slapčia suvalgydavau namuose, bandydama išvengti praeivių akių, nes suvalgyti tokį kiekį jų vienu prisėdimu – gėda!

– Lietuvoje skaičiuojate paskutines dienas ir ruošiatės naujiems gyvenimo išbandymams. Kaip žadate praleisti likusias dienas Lietuvoje?

– Pastarosiomis savaitėmis stengiuosi kuo dažniau eiti pasivaikščioti Nemuno pakrante ir mėgautis saulėlydžiais. Jaučiu, kad būtent šio vaizdo labai greitai pasiilgsiu. Žinau, kad, jeigu dar net neišvykus iš šalies, pradėdu apie ją kalbėti nostalgiskai, ji tikrai paliko žymę mano širdyje. Esu tikra, kad čia

Italų kalbos dėstytoja Claudia Filippello su studentais

dar sugrįšiu aplankyti savo draugų ir vietų, į kurias nespėjau nuvykti.

– Ar jau turite planų, kur toliau keiliausite mokytis italų kalbos?

– Mane persekioja jausmas, kad Kinija dar gali mane nustebinti. Pasiilgau to nuo-

latinio pokyčio jausmo, kuris ten aplanko. Galbūt aš ir vėl keliausiu išbandyti savo jėgas, keliaudama per Kinijos kalnus, kurie tuo pačiu metu gali ir bauginti, ir teikti džiaugsmą. *Interviu parengė VDU komunikacijos specialistė Karolina Lenkauskaitė*

Sukilėlio Vytauto Rudmino atminimo įamžinimas

BOLŠEVIKŲ PASAUTAS MIRĖ VYTAUTAS RUDMINAS

Vakar Raudonojo Kryžiaus ligoninėje nuo žalios mirė Taupomųjų Valstybės Kasų inspektorius Vytautas Rudminas. Lietuvos išsilaisvinimo iš bolševikų teroro dienomis, vos tikrai išgirdęs raginimą iškelti tautines vėliavas, Vytautas Rudminas pirmas norėjo duoti Kauno miestui tautinio prisikėlimo ženklą, iškeldamas trispalvę vėliavą ant aukščiausių Laisvės alėjoje Taupomųjų Kasų rūmų. Vėliavą bekeliant bolševiko išsuta kulka pervėrė jauną lietuvį patrijotą ir jo išgelbėti nuo mirties nepasisekė.

Žinutės apie V. Rudmino žygdarbį kopija. Autoriaus archyvo nuotr.

Pirmiausia ir mažiausia, ką reikėtų neatidėliojant padaryti, tai pritvirtinti Vytauto Rudmino atminimo lentą prie Kauno miesto savivaldybės Laisvės alėjos fasado, šalia paradinio įėjimo. Vėliau reikėtų vieną iš Kauno gatvių pervadinti ar pavadinti Vytauto Rudmino vardu. Tai net galėtų būti L. Sapiegos gatvė.

Partizanas Vytautas Rudminas gimė (datą istorikai dar turėtų nustatyti) Bikavėnų

kaime, Vainuto vls., Tauragės aps. (šaltinis: Juozas Prunskis „Lietuva bolševikų okupacijoje“, 1979 m. Jūrų šaulių kuopa, Čikaga). Studijuodamas Vytauto Didžiojo universitete, buvo lietuvių studentų korporacijos „Jūra“ narys. Prieš tai buvo jūrų skautas (šaltinis: <http://www.laisvojiura.lt/main.php>). Būtent ant dabartinės Kauno miesto

Šiuolaikiškos gyvenamosios idėjos užmiestyje

„Norvegijoje tokia gyvenvietė, kaip Eičiai (Tauragės r.), būtų laikoma prestižine. Išvydęs ją, supratau, kad tai yra durpėmis apneštas brangakmenis, kurį tereikia nublizginti“, – įsitikinęs Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Žemės ūkio akademijos magistrantas, Eičių bendruomenės „Karšuva“ pirmininkas Simas Gaidelionis. Mažiau nei prieš pusantros metų po dešimtmečio emigracijos grįžęs į Lietuvą ir su šeima apsigyvenęs Eičiuose, Simas įrodė, kiek daug žmogus gali nuveikti, kai kryptingai siekia užsibrėžto tikslo, o jei nežino, kaip tai padaryti, tiesiog ima ir mokosi.

Atokios Tauragės rajono Eičių gyvenvietės išskirtinumą geriausiai galima suvokti žvelgiant iš paukščio skrydžio. Tai – nedidelė miško proskyna Karšuvos girios platybėse. Joje stovi keturi daugiabučiai, dar sovietmečiu statyti Laukėsų durpyno darbininkams, buvę šios įmonės administracinis ir

žmona Ieva, pradėjau pas ją važinėti. Gyvenvietė man iš pirmo žvilgsnio pasirodė idealiai „norvegiška“: aplink – natūrali gamta, puikios sąlygos fiziniam aktyvumui, vaikų auginimui, ekologiškai daržininkystei. Kai sukūrėme šeimą ir gimė sūnus Matas, nė akimirkos neabejojome, kad savo ateitį kursime tik Eičiuose. Kadangi pirmaisiais metais čia apsigyvenęs buvau norvegiškose tėvystės atostogose ir turėjau laisvesnio laiko, spėjau nuveikti tiek, kad eičiškiai mane išsirinko bendruomenės pirmininku.

– Po ilgokos pertraukos vėl tapote studentu – esate VDU Žemės ūkio akademijos Kaimo plėtros administravimo programos magistrantas. Kodėl jums to prireikė?

– Lietuvoje yra begalė tiek nacionalinės, tiek europinės paramos formų kaimo bendruomenėms, neformaliai vaikų ir jaunimo ugdymui, socialinių verslų plė-

– Kokius projektus, keičiančius vietos bendruomenės gyvenimą, vos daugiau nei per metus jau pavyko įgyvendinti?

– Beveik visi Eičiuose gyvena daugiabučiuose, bet turime sklypus daržui. Šis pavasaris yra pirmasis, kai mūsų žmonėms nereikėjo į rankas imti kastuvo. Parengę projektą ir gavę finansavimą socialinio verslo plėtrai, įsigijome traktoriuką. Kol kas jį ir vairuoju, nes pagal projektą buvo sukurta tik viena darbo vieta. Žmonės šia paslauga labai džiaugiasi. Vasarą planuojame atsisakyti ir seniūnijos iki šių metų teiktos šienavimo paslaugos – šienausiu pats. Taip sutaupysime savivaldybės lėšų, kurios galės būti panaudotos, pavyzdžiui, įrengiant naują gėlyną. Pagal projektą ką tik įsigijome mikroautobusą. Juo Eičių senjorams bus patogiu nuvykti į rajono centrą pas gydytojus ar apsipirkti.

Gyvenvietėje yra stadionas, nauja vaikų žaidimų aikštelė, lauko treniruokliai. Mokyklos sporto salėje žiemos pabaigoje organizavome fizinio aktyvumo užsiėmimus gyventojams, kuriems yra daugiau nei 50 metų. Buvo numatyta, kad penkias savaites juos nemokamai ves iš miesto atvykstantis treneris. Tačiau šios veiklos populiarumas buvo toks didelis, kad išsipašėme savivaldybės dar bent kelioms savaitėms pratęsti Visuomenės sveikatos biuro sutartį. Dėl karantino apribojimų ši veikla, deja, laikinai nutrūko, bet neabejoju, kad, jam pasibaigus, bus tęsiama, nes žmonėms vis labiau ima patikti laisvalaikį leisti aktyviai ir turiningai.

Jau esame parengę projektą ir pateikę paraišką Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai – atnaujinti mokyklos sporto salę ir įrengti joje treniruoklius, kad bendruomenės nariai aktyviai galėtų leisti laiką ir žiemos mėnesiais. Įsigytu mikroautobusu norėtume nemokamai važinėti ir į naują Tauragės baseiną, kuriame mūsų lauktų plaukimo treneris. Tikimės, kad artimiausiu laiku sulauksime teigiamo šio projekto vertinimo.

– Didžiulė Lietuvos regionų problema – nedarbas ir gyventojų užimtumas. Kaip jį sprendžiate Eičiuose?

– Čia veikia pradinė mokykla, kurioje pamokos vaikams baigiasi jau apie 13 val., todėl jaunos mamos iki šiol neturėjo galimybės visai dienai išvažiuoti į miestą dirbti. Naujausias mūsų jau įgyvendintas

levos ir Simo Gaidelionių šeima Eičiuose

sumanymas – vaikų dienos centras, kuris veiks iki 18 val.

Galvodami apie ateitį, planuojame gyvenvietėje kurti socialinius verslus, galbūt užsiimti ir ekologiškų gamtos produktų gamyba. Tariamės su vietos girininkija dėl dviračių takų ženklavimo aplinkiniuose miškuose. Jei atvyks dviratininkų iš miesto, tikėtina, kad jiems norės ir pailsėti, ir užkasti, ir vietinių produktų įsigyti. O tai – nauja galimybė vietos verslams. Kviesimės ne tik dviratininkus. Pas mus yra laisvų žemės plotų, tad, jei miestiečiai nenori persikelti į Eičius gyventi, jie bent gali vasaromis atvykti ir užsiimti daržininkyste.

Nesu nutraukęs ryšių ir su savo buvusia darbovieta Norvegijoje. Šiuo metu kaip „Karšuvos“ bendruomenės atstovas teikiu jai konsultavimo ir tarpininkavimo paslaugas. Jei įmonės veikla Lietuvoje įsibėgės, tikiuosi, joje rasis darbo vietų ir eičiškams.

– Ar besikeičianti gyvenvietė pastaruoju metu sulaukia naujų gyventojų?

– Sulaukia. Ir tai ypač džiugina. Tauragėje jauni šeimai įsigyti butą kainuotų apie 30 tūkst. eurų, o pas mus tokį patį galima nusipirkti už 5–10 tūkst. eurų. Sąlygos čia gyventi yra kurortinės. Tuo jau įtikinome ir kelias jaunas savo giminaičių ir bičiulių poras. Sulaukėme ir garbaus amžiaus sutuoktinių šeimos. Ji įsigijo butą Eičiuose. Žmonės atvažiuoja ir pamato, kad čia gyventi patogiu, saugu ir gražu. ■

Eičių gyvenvietė – iš paukščio skrydžio. Asmeninio archyvo nuotr.

gamybinis pastatai, mokykla ir vos keturios Lietuvos kaimams ar miesteliams įprastos sodybos. Gyvenvietėje gyvena 346 žmonės, iš kurių – 66 pensinio amžiaus. Iki Tauragės nuo Eičių – 15 km miško keliu, iki Jurbarko – 20 km. Kitaip tariant, visiškai užkampis. Tačiau su vienminčių būreliu Simas užsimojo Eičiuose sukurti šiuolaikiškos, kaip jis pats sako, norvegiškos gyvenamosios modelį. Ir akivaizdu, kad šiai bendruomenei sekasi.

– Kaip Jūsų šeima atsidūrė Eičiuose?

– Pirmoji mano specialybė – informatika. Per 2009 m. krizę netekęs darbo, emigravau į Norvegiją. Išmokau norvegų kalbą ir pradėjau dirbti tarptautinėje angarų gamyba ir statyba užsiimančioje įmonėje. Susipažinęs su Eičiuose gyvenusia būsima

tra. Tačiau man trūko teorinių žinių apie tai, kaip administruojama viešoji parama, kaip rengti projektus ir savo bendruomenės poreikius įtraukti į regiono raidos strategiją. Šiuo metu jau esu Tauragės rajono savivaldybės Vietos veiklos grupės narys. Gavau kvietimą dalyvauti, rengiant 2023–2030 m. savivaldybės strateginės veiklos planą. Neabejoju, kad daugiausia dėmesio skirsime bioekonomikos plėtrai ir žaliosios energetikos projektams. Eičiuose ateityje planuojame naudoti tik atsinaujinančią elektros energiją, kuri visiškai patenkintų gyvenvietės poreikius, t. y. sieksime tapti Europos Komisijos finansuojamos programos „Smart Rural“ dalyviais, lietuviškai tariant, „išmaniuoju kaimu“.

Sukilėlio Vytauto Rudmino atminimo įamžinimas

■ Atkelta iš 6 p.

savivaldybės pastato, tuomet vieno aukščiausių laikinosios sostinės pastatų, Kauno Vytauto Didžiojo universiteto studentas, jūrų skautas ir lietuvių studentų korporacijos „Jūra“ narys, Taupomųjų valstybės kasų inspektorius, 1941 m. birželio 23 d. išgirdęs per Kauno radiofoną apie Tautos sukilimo pradžią ir Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą, ryžosi žygdarbiui, kurio metu buvo mirtinai sužeistas. Vytautas Rudminas mirė 1941 m. liepos 14 d. Kauno Raudonojo Kryžiaus ligoninėje. (Priedu Vytauto Rudmino nuotrauką iš Geni.com, ir žinutę apie jo

tragišką mirtį iš laikraščio „Į Laisvę“ 1941 m. liepos 15 d., 3 psl.) Prašyčiau mane informuoti apie šio mano prašymo vykdymo eigą.

Atsakymas

Po kurio laiko, o tiksliau tų pačių (2019) metų spalio 14 d. gavau Kauno miesto savivaldybės atsakymą:

„Informuojame, kad Jūsų 2019 m. liepos 26 d. prašymas dėl 1941 m. Birželio sukilėlio, jūrų skauto Vytauto Rudmino atminimo įamžinimo apsvaistytas Pavadinimų sumanymo ir atminimo įamžinimo darbo grupės posėdyje. Dėl Jūsų rašte minimos istorinio fakto patvirtinimo raštu kreipėmės į Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo

centrą. Gavę reikiamus dokumentus, rengsime Kauno miesto savivaldybės Tarybos sprendimo projektą dėl atminimo lentos ant pastato Laisvės al. 96 įrengimo ir tikėsimės teigiamo sprendimo. Atminimo lentai įrengti reikalingas pastato valdytojo sutikimas.

Danutė Rūkienė, Kultūros paveldo skyriaus vyr. specialistė

Kauno miesto savivaldybės administracija“

Žodžiu, į mano prašymą, kaip matosi pateiktame atsakyme, buvo sureaguota. Paleistas rutininis Kauno miesto savivaldybės biurokratinis mechanizmas, kuriam apsisukti beveik metų laiko tikrai buvo pakankamai. Atminimo lenta, kurią sovietiška iš inercijos

biurokratai tebevadina „memorialine“, jau turėjo būti seniai pagaminta, pritvirtinta šalia paradinio įėjimo ir iškilmingai atidengta, dalyvaujant Kauno merui ir kitiems Kauno savivaldybės administracijos vadovams, Lietuvos kariuomenės Kauno įgulos, Kauno visuomeninių ir politinių organizacijų atstovams, įskaitant jūrų skautus, Tautos sukilimo metinių proga 2020 m. birželio 23 d., minint 1941 m. birželio 23-įją – iškilią, džiaugsmingą ir tragišką dieną, kada jūrų skautas Vytautas Rudminas buvo mirtinai pašautas, jam mėginant ant Kauno taupomųjų kasų rūmų stogo iškelti Lietuvos Respublikos valstybinę ir lietuvių Tautinę vėliavą. ■

LIETUVOS UNIVERSITETŲ ABSOLVENTAI

Lietuviui, dirbančiam hidroenergetikoje,
atvira ir Malaizija, ir Šveicarija

Didžiausias pasaulyje užtvankos su asfaltine šerdimi projekto Albanijoje vadovas, grandiozinių hidroelektrinių ir vandens užtvankų Malaizijoje, Filipinuose ir Laose statybų bei eksploatacijos ekspertas, Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Žemės ūkio akademijos (ŽŪA) absolventas Dainius Tirūnas pastaruosius penkerius metus su šeima gyvena Šveicarijoje. Tačiau pašnekovas teigia, kad nuolat domisi Lietuvos aktualijomis. Šiuo metu, kai mūsų šalies abiturientai aktyviausiai renka būsimą gyvenimo kelią, jis dalijasi savo patirtimi apie hidrostatybos inžineriją ir jos tendencijas globaliame pasaulyje. Dariaus nuomone, tai yra ta sritis, kuri jauną, ambicingą ir išbandymų nebijantį žmogų gali išplukdyti į plačiausius tarptautinius vandenis.

– Kodėl pasirinkote studijas Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijoje?

– Kadangi Lietuvoje tuo metu buvo prasidėjusi žemės reforma, atrodė būtų perspektyvu įgyti žemėtvarkininko specialybę. Tačiau ir žemėtvarkininkai, ir hidrotechnikai rengiami tame pačiame VDU ŽŪA Vandens ūkio ir žemėtvarkos fakultete. Ir viena, ir kita specializacija vyksta jau aukštesniuose kursuose. Tad, kai studijuodamas turėjau galimybę geriau suprasti, kas yra tikroji hidrotechnika, tapo aišku, kad būtent ši sritis mane vis stipriau įtraukia ir jos žinių pritaikomumo potencialas yra neaprepiamai didelis.

– Kodėl po studijų ėmėtės mokslinio darbo? Į kokią sritį gilintės?

– Hidrostatybos inžinerija yra toks dalykas, kad kuo geriau suvoki jo dėsnius, tuo įdomiau. Dar studijuodamas magistrantūroje, pradėjau dirbti tuo metu Kaune veikusio Vandens ūkio projektavimo instituto Hidroenergetikos statinių projektavimo skyriuje, nes jau buvau sukūręs šeimą ir vien iš studentiškos stipendijos pragyventi negalėjome. Prisipažįstu, lengva tuo metu tikrai nebuvo, tačiau vidinė motyvacija skatino nemesti mokslų. Motyvavo tai, kad, dirbdamas projektavimo institute, turėjau galimybę prisiliesti prie ne vieno hidroenergetikos objekto rekonstrukcijos projekto,

VDU Žemės ūkio akademijos absolventas Dainius Tirūnas

tad nenorėjau praleisti progos šią patirtį išnaudoti, gilindamas ir akademinės žinias.

Baigęs magistro studijas, įstojau į doktorantūrą ir, vadovaujamas prof. Petro Punio, kelerius metus rengiau mokslinį darbą apie klimato kaitos veiksnių įtaką hidroenergetikos gamybai. Tyrimų objektu buvau pasirinkęs Baltijos šalių didžiąsias hidroelektrines. Doktorantūros laikotarpiu visą laiką dirbau: kurį laiką Lietuvos hidroenergetikos asociacijos vykdomuoju direktoriumi, vėliau – inžinerinių konsultacijų įmonėje „COWI Lietuva“.

– Kaip atsidūrėte Norvegijoje?

– Kadangi jau turėjau nemažą teorinių žinių bagažą ir praktinės patirties, 2012-aisiais gavau pasiūlymą atvykti dirbti kompanijos „Norconsult AS“ hidroenergetikos padalinyje. „Norconsult AS“ yra didžiausia Norvegijos inžinerinė konsultacinė kompanija, turinti daug padalinių visoje Skandinavijoje ir kitose užsienio šalyse. Iš pradžių dirbau hidroenergetikos projektų vadovu įmonės centrinėje būstinėje Oslo priemiestyje. Darbų diapazonas apėmė

hidroenergetikos ir kitokius hidrotechnikos objektus įvairiose jų plėtros stadijose – nuo galimybių studijų iki konsultacijų eksploatacijos fazėje. Šios hidroelektrinės ir užtvankos šiuo metu veikia Centrinėje ir Pietryčių Azijoje – Kirgizijoje, Nepale, Malaizijoje.

– Trečiąją pagal dydį pasaulio salą Borneo, kurioje praleidote porą metų, turbūt pažįstate kitaip nei eilinis keliautojas?

– Norvegijos kompanija, kurioje dirbau, pasiūlė vykti į ilgalaikę darbo misiją Malaizijoje, Saravako valstijoje, Borneo saloje. Ten tuo metu buvo atidarytas naujas kompanijos padalinys, dirbantis su valstybiniu klientu – Malaizijos valstybine energetikos kompanija, plėtojančia grandiozinius energetinius projektus šioje saloje. Šių projektų ašį sudaro Saravako atsinaujinančių energijos šaltinių koridorius, į kurį integruota keliolika elektros energijos gamybos ir paskirstymo projektų. Jų bendra instaliacinė galia siekia 28 tūkst. megavatų. Jei tai lygintume su 100 megavatų Kauno hidroelektrine, kalbėtume apie 280 kartų didesnius elektros gamybos pajėgumus iš vandens energijos. Šio didžiulio projekto gamybinį stuburą sudaro didžiosios hidroelektrinės ir užtvankos, tarp kurių yra Bakun užtvanka ir 2,4 tūkst. megavatų elektrinė, 141 m aukščio Murum užtvanka ir 944 megavatų hidroelektrinė bei daug kitų objektų.

– Ar skiriasi darbo kultūra Pietryčių Azijoje?

– Pietryčių Azija yra didelė ir poliarizuota. Šalyse, kurių istorija, religija ir kultūra yra skirtingos, skirtingi ir darbo santykiai bei darbo kultūra. Europos šalyse tokių didelių skirtumų nėra. Tačiau apibendrinant, europietis, norintis dirbti Pietryčių Azijoje, pirmiausia turi išmokti bendrauti taip, kaip ten įprasta. Profesinės žinios netgi nėra svarbiausios, nors, žinoma, svarbios. Čia patartina vengti tiesioginės kalbos, kuri bus įvertinta kaip grubumo ir storžieviškumo ženklas. Tu gali būti teisus, tačiau pasitarimo metu privalai pateikti savo pastabas taip, kad jos skambėtų maloniai, lyg neutralus patarimas. Taip pat darbovietėje privalu griežtai atsižvelgti į hierarchinę struktūrą. Daugeliui europiečių,

net ir pasitelkus visus savo diplomatinis gebėjimus, tai tampa nemenku išbandymu.

– Iš margaspalvės Pietryčių Azijos Jūsų profesija atvedė į Šveicariją.

– Iš tiesų norėjosi sugrįžti į Europą. Gavau naują darbo pasiūlymą Šveicarijoje – dirbti inžinerinių paslaugų konsultacijų bendrovėje, turinčioje net 110 metų veiklos istoriją hidrotechnikoje. Taip iš Malaizijos nusileidome Šveicarijoje. Tai buvo geras sprendimas, nes turiu puikias sąlygas tobulėti savo profesijoje. Dirbu vyresniuoju projektu vadovu ir kuruoju projektus, įgyvendinamus Pietryčių Azijoje – Laose, Indonezijoje, Filipinuose, Tailande bei Pietų Europoje – Albanijoje.

– Kurie įgyvendinti projektai buvo įdomiausi?

– Įdomių projektų būta daug, bet paminėčiau du. Pirmasis – Moglice hidroprojektas Albanijoje. Šį projektą finansuoja ir įgyvendina valstybinė Norvegijos energetikos įmonė „Statkraft“. Penkerius metus dirbau šio projekto vadovu. Dabar jis jau yra perduodamas eksploatuoti. Projektą sudaro 172 m aukščio užtvanka ir 180 megavatų galios požeminė hidroelektrinė. Moglice užtvanka, turinti asfaltinę šerdį, yra aukščiausia tokio tipo užtvanka pasaulyje.

■ Nukelta į 9 p.

Hidrotechnikos projektai

Šiaulių aukštosios mokyklos istorijos faktai (1939–2020)

1. Hitlerinei Vokietijai atplėšus Klaipėdą, **1939 m. gegužės 1 d.** iš uostamiesčio persikėlęs Prekybos institutas tapo Šiaulių prekybos institutu, kuris padėjo pagrindus akademinės minties raidai Šiauliuose. Šis institutas veikė iki 1943 m.

2. 1948–1954 m. Šiauliuose veikė Mokytojų institutas. Tai dvimetė, nepilna aukštoji mokykla, rengusi specialistus septynmetėms mokykloms. 1954–1997 m. veikė Pedagoginis institutas, aukštoji mokykla, kurioje studentai mokėsi 4–5 metus. Buvo rengiami švietimo darbuotojai ikimokyklinėms, neįgalųjų vaikų įstaigoms, pradinėms ir vidurinėms mokykloms. Devintojo dešimtmečio pabaigoje institute jau buvo daugiau kaip dvidešimt įvairių specialybių ir specializacijų.

3. **Nuo 1959 m. Šiauliuose veikė ir Kauno politechnikos instituto** (vėliau – Kauno technologijos universiteto) fakultetas, rengęs inžinierius šalies ūkiui.

4. 1988 m. vasarį, pirmajame tarybos posėdyje buvo priimtas Instituto statusas, kurio tikslas – demokratiškai pertvarkyti Instituto valdymą. Tai buvo **pirmasis naujas statusas** Lietuvos aukštosiose mokyklose. 1988–1990 m. instituto bendruomenė buvo aktyvi tautinės kultūros atgimimo procesų dalyvė.

5. 1996 m. vasario 23 d. Lietuvos mokslininkų sąjungos „Salduvės“ sky-

Šiaulių universiteto biblioteka

riaus iniciatyva surengta diskusija apie Šiaulių pedagoginio instituto ir Kauno technologijos universiteto Šiaulių fakulteto reorganizavimą.

6. **1997 m. rugsėjo 1 d. įkurtas Šiaulių universitetas.** Pirmuoju rektoriumi išrinktas prof. Vincas Laurutis.

7. **2004 m. Šiaulių universitetas** pasirašė Didžiąją universitetų chartiją ir **tapo Europos universitetų asociacijos (EUA) nariu.**

8. **2005–2007 m. Šiaulių universitete studijavo beveik 11 tūkst. studentų. 2012–2016 m. buvo 8 fakultetai:** Edukologijos, Gamtos mokslų, Humanitarinis, Matematikos ir informatikos, Menų, Socialinės gerovės ir negalės studijų, Socialinių mokslų, Technologijos. Veikė Tęstinių studijų institutas, Nuotolinių studijų centras; 29 katedros, 12 fakultetinių mokslų centrų; biologinių tyrimų, biomedicininės inžine-

rijos, ekonominių tyrimų, energetikos ir ekologiškai švarių technologijų, edukacinių tyrimų, fizikinių procesų modeliavimo, gamtamokslinio ugdymo tyrimų, kaimo plėtros, menotyros, socialinių tyrimų, specialiojo ugdymo, Šiaurės Lietuvos tyrimų, Europos studijų institutas.

9. **2016 m. kovo 22–24 d. Šiaulių universiteto veiklą vertino tarptautinė ekspertų grupė** iš Vokietijos, Austrijos, Estijos, Suomijos ir Lietuvos, vadovaujama profesoriaus Andreaso Knorro. Ekspertai visas keturias universiteto veiklos sritis – strateginį valdymą, studijas ir mokymąsi visą gyvenimą, mokslo ir meno veiklą bei poveikį regiono ir šalies raidai – įvertino teigiamai ir Šiaulių universitetas buvo akredituotas **maksimaliam 6 metų laikotarpiui.** (Šis laikotarpis turėjo pasibaigti 2022 m. pavasarį.)

Šiaulių universitete buvo vykdomos ne tik bakalauro (pirmosios pakopos), magistrantūros (antrosios pakopos) ir doktorantūros (trečiosios pakopos) studijos, bet ir tęstinis mokymas, neformalaus visuomenės švietimo programos, papildomosios studijos, programos kolegijų absolventams, ketinantiems studijuoti magistrantūroje. Universitete buvo atliekami moksliniai humanitarinių, fizinių, biomedicinos, technologijos ir socialinių mokslų tyrimai, leidžiamas 15 tęstinių mokslo žurnalų, iš kurių 13 buvo referuojami tarptautinėse duomenų

bazėse. Šiaulių universitetas bendradarbiavo su 130 pasaulio aukštojo mokslo institucijų, tarptautiniams studentams siūlė 8 bakalauro programas anglų kalba ir 3 programas rusų kalba. Studentams iš užsienio taip pat buvo siūloma 15 magistro studijų programų anglų ir rusų kalbomis.

10. Vienas iš Šiaulių universiteto prioritetų buvo tarptautiškumo plėtojimas. Bendradarbiauta su daugiau kaip 160 socialinių partnerių Lietuvoje ir užsienyje, pasirašyta per 150 bendradarbiavimo sutarčių su užsienio šalių aukštojo mokslo institucijomis. Bendras „Erasmus+“ partnerių skaičius – 103 institucijos iš 33 valstybių.

11. Šiaulių universiteto absolventų (nuo aukštosios mokyklos įkūrimo iki 2019 m.) buvo beveik 66,7 tūkst. Likvidavus universitetą, ši akademinė bendruomenė nebeteko savo Alma Mater.

Numatoma, kad Vilniaus universiteto Šiaulių akademijoje (VUŠA) mokysis apie 900 studentų. Kaip šią Seimo jau patvirtintą Šiaulių universiteto „optimizaciją“ pavadins netolimos ateities istorikai?

Nuoroda
Lietuvos Respublikos Seimo nario doc. dr. Stasio Tumėno pasisakymas Seime dėl Šiaulių universiteto prijungimo prie Vilniaus universiteto: <https://youtu.be/QmS3AgukeEc>

Asociacijos „Metro sąjūdis“ kreipimasis dėl Vilniaus metro idėjos įgyvendinimo

Gerbiamieji politikai, mokslo ir visuomenės aktyvūs nariai, kviečiame prisidėti prie Lietuvos visuomenės pastangų, žengiant paskutinius žingsnius Vilniaus metro idėjos įgyvendinimo link. Per 45 metus daug nuveikta, bandant įdiegti pažangiausią miesto transporto sistemą. Suplanuotos metro trasų schemos. Didžiausias įdirbis padarytas 8,0 km trasoje Pilaitė–Centras. Atlikti geologiniai tyrinėjimai, keleivių srautų stebėjimai, statybos ir įrengimų sąnaudų, pajamų ir pelno skaičiavimai. Parengta metro sistemos galimybių studija, parodanti metro efektyvumą, lyginant su kitomis susisiekimo sistemomis. Surinkta informacija apie galimų investuotojų ir tokius projektus vykdančių firmų bei jų konsultantų interesus dalyvauti įgyvendinant šį projektą.

Per 45 metus nuveikto visuomenės darbo paveiktas Seimas 2018 m. priėmė Metro politeno įgyvendinimo įstatymą. Už jį balsavo 111 Seimo narių. Prieštaraujančių nebuvo. Artėja momentas, kai bus priimtas galutinis politinis sprendimas – Vilniuje statyti metro. Už metro projekto įgyvendinimą pasisako 85 proc. šio Seimo narių. Metro idėją savo kreipimesi į Seimą ir Vyriausybę palaikė per 130 mokslo, politikos ir žymių visuomenės veikėjų. Pritarimą šiai susisiekimo sistemai savo metu išreiškė Prezidentas Valdas Adamkus ir dabartinis Prezidentas Gitanas Nausėda.

Šiuo metu 41 Seimo narys yra pateikęs nutarimo projektą – Vilniaus metro pripažinti ypatingos svarbos Lietuvos ekonomikai pro-

jektu. Vyriausybei priėmus tokį sprendimą, ilgai trukusį apsisprendimo etapą pakeistų naujas – Vilniaus metropolitenos statybos etapas. Sutinkamai su Metropolitenos įgyvendinimo įstatymu, šis objektas, visas ar dalimis, galėtų būti įgyvendintas, įkūrus akcinę bendrovę, koncesijos ar kitu viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo pagrindu.

Dar šiemet pasiekti galutinį sprendimą – pats palankiausias metas. Rudenį pradės ryškėti ateinančios ekonominės ir socialinės krizės mastas. Pasibaigus koronavirusui ir prasidėjus mokslo metams, padidės automobilių spūstys. Metų pabaigoje paaiškės, koks šių metų biudžeto deficitas ir kiek reikės skolintis kitiems metams. Skolintų ir Europos Sąjungos pinigų dalybos parodys, kad vien šių pinigų neužteks ir reikės kvieisti užsienio investuotojus stambių projektų įgyvendinimui. Metų pabaigoje paaiškės ir tikrasis nedarbo mastas. Užsiimant ne darbų, o pinigų dalijimu, vėl kiltų emigracijos banga.

Esant tokiai politinei, ekonominei ir socialinei situacijai, būtina visuomenės sutelktomis jėgomis ryžtingai siekti sprendimų, kurie ją išvestų iš susidariusios krizinės situacijos. Be ryžtingų politinių sprendimų, leidžiančių privačiam sektoriui savo iniciatyva ir finansiniais ištekliais dalyvauti Lietuvos ekonomikos vystyme, šalį gali ištikti visiškas krachas.

Juozas Zykus
Asociacijos „Metro sąjūdis“ valdybos pirmininkas

Lietuviui, dirbančiam hidroenergetikoje, atvira ir Malaizija, ir Šveicarija

Atkelta iš 8 p.

Kitas išpūdingas projektas – Murum hidroprojektas Malaizijoje. Jis reikšmingas ne tik dėl savo dydžio (940 MW instaliacine hidroelektrinės galia), bet dėl patirties, kurią čia įgijau. Teko prižiūrėti Kinijos valstybinio rangovo projektavimo ir rangovinius darbus. Rangovas buvo Kinijos trijų tarpeklių korporacija (angl. *The China Three Gorges Corporation*), savo tėvynėje pastačiusi didžiausią pasaulio hidroelektrinę.

MOKSLO RENGINIAI

Kvietimas teikti pranešimų santraukas konferencijai

Lietuvos socialinių tyrimų centras ir Lietuvos sociologų draugija kviečia teikti pranešimų santraukas XII Lietuvos sociologų draugijos konferencijai „Sociologija ir gerovės valstybė šiuolaikinėje Lietuvoje“, skirtai Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-mečiui. Konferencija vyks 2020 m. lapkričio 27 d.

– Pasirinkta profesija Jums suteikė galimybę dirbti išskirtinai įdomų darbą, pamatyti pasaulį. Ką patartumėte šiuo metu savo karjeros kelio ieškantiems jauniems žmonėms?

– Be abejo, patariu rinktis šią profesiją, nes ji neabejotinai perspektyvi ir Lietuvoje, ir tarptautiniu mastu. Be to, ir labai universali. Studijų metais įgyjami gana platūs inžinerijos mokslų pagrindai, kuriuos vėliau galima stiprinti įvairiomis specializacijomis, nelygu konkrečiau žmogaus norai. Gali specializuotis hidroenergetikoje, vandens tiekime ar tobulėti bazinėse disciplinose – hidrologijoje, hidraulikoje. Dabartiniam jaunimui rūpi klimato kaitos keliamos problemos ir planetos ateitis. O šios profesijos atstovai yra vieni tų lyderių, kurie geba įdarbinti atsinaujinančius gamtos išteklius. Tačiau svarbiausia, kad ir ką žmogus pasirinktų, jis privalo turėti pakankamai vidinio sąmoningumo, noro ir suvokti, kad jam pačiam reikės šį kelią įveikti. Universitetas bus tik pagalbinkas šiame kelyje. Džiaugiuosi, kad pats turėjau tvirtą pagalbinką.

Gydytojai – Lietuvos Steigiamojo Seimo nariai. Jie buvo „Aušros“ ir „Varpo“ pakylėti

Regina Vaišvilienė

Pabaiga. Pradžia – Nr. 10 (653)

Steigiamasis Seimas darba baigė 1922 m spalio 6 d. Kas toliau?

Paskutinis Steigiamojo Seimo posėdis įvyko 1922 m. spalio 6 d. Kokie tolimesni šio Seimo narių – gydytojų likimai? Nors visi šie gydytojai buvo gerai žinomi savo kraštuose, dabar ne visus galėtų atpažinti ir prisiminti ne tik plačioji visuomenė, bet ir medikų bendruomenė.

Po aktyvaus darbo Steigiamajame Seime ir kituose Seimuose gydytojai – J. Buzelis, E. Draugelis, K. Vaitekūnas – sugrįžo į savo gimtąsias vietas ir užsiėmė gydytojo praktika. Jie aktyviai dalyvavo sveikatos apsaugos, švietimo, kultūros ir kitoje visuomeninėje veikloje. K. Grinius, J. Staugaitis, V. Lašas, K. Jokantas liko Kaune ir toliau dalyvavo politinėje bei akademinėje veikloje.

Karas ir dviejų okupacijų metai (1939–1944) skaudžiai palietė ir pakeitė ne vieno šių iškilų ir darbščių žmonių gyvenimą. J. Buzelis, J. Staugaitis ir V. Lašas liko Lietuvoje, E. Draugelis ir K. Grinius 1944 m. pasitraukė į Vakarų, K. Jokantas ir K. Vaitekūnas sušaudyti sovietinės valdžios metais. Apžvelkime jų veiklą išsamiau.

Juozas Buzelis

Juozas Buzelis išvyko į Zarasus. 1922–1927 m. dirbo Zarasų apskrities gydytoju ir dėstė lotynų kalbą Zarasų progimnazijoje. Salake, o kiek vėliau ir Degučiuose įkūrė Sveikatos centrą, į kurį 2–3 kartus per savaitę vykdavo priimti ligonių. 1931–1933 m. buvo Valstybinės akių ambulatorijos vedėjas. Nuo 1930 m. dirbo Zarasų kalėjimo gydytoju. 1951 m. išvyko į Ukmergę ir tęsė gydytojo darbą. Po karo visuomeninėje veikloje nedalyvavo, tačiau šelpė tremtinių ir politinių kalinių šeimas. Vedęs kito tikėjimo mylimą moterį – latvę Klarą Zirbulytę (juos sutuokė prelatas Juozas Tumas-Vaižgantas), nei savo, nei žmonos religinių įsitikinimų nekeitė. Užaugino tris vaikus: Mildą, Aiją ir Visvaldą. 1941 m. mirus Aiškutei Buzelienei (taip Buzelis buvo išvertęs į lietuvių kalbą latvišką žmonos vardą), vaikus užauginti padėjo gydytojo sesuo vienuolė Onutė Buzelytė, visų meiliai vadinama tetule Ona.

Juozas Buzelio šeima 1935 m. Zarasuose

Paminėtinas ir ne itin plačiai žinomas faktas, kad dr. J. Buzelis, 1916–1918 m. dirbęs Agluonoje (tuo metu dar buvusioje Rusijos sudėtyje) ligoninės vedėju, susidarius palankioms aplinkybėms, į Vilnių pargabeno visą ligoninės inventorių, kuris vėliau buvo perduotas Širvintų ligoninei.

Dr. J. Buzeliui buvo patikėta prižiūrėti gerai žinomo Zarasų krašto šviesuolio gydytojo Domininko Bukanto (1873–1919), mirusio nuo šiltinės, namus Ežerėnuose. Jis buvo įsteigęs „D-ro Juozo Buzelio stipendijos fondą“, kurį sudarė 3600 litų metams, skiriamą vienam stipendininkui. Stipendininkus rekomenduodavo „Varpo“ draugijos valdyba. Pirmenybė buvo teikiama jaunuoliams, kilusiems iš Zarasų krašto. Paskutiniaisiais metais gyveno Vilniuje, sūnaus Visvaldo šeimoje. Mirė 1967 m. kovo 8 d. Palaidotas Sadūnų kaimo kapinėse.

Eliziejus Draugelis

Eliziejus Draugelis buvo išrinktas į I ir II Seimus. 1926–1927 m. dirbo Sveikatos apsaugos departamento direktoriumi, Kauno ligoninės vyresniuoju ordinatoriumi, Šv. Zitos draugijos ligoninės vedėju, 1932–1940 m. – Kalvarijos psichiatrinės ligoninės direktoriumi. 1941 m. paskirtas Grižių ir Keturvalakių sveikatos punkto vedėju. 1944 m. vasarą pasitraukė į Vakarų. 1947 m. su žmona Julija, dukra Marija ir sūnumis Vytautu, Gediminu ir Kęstučiu išvyko į Braziliją pas seserį. Dirbo San Paulo universiteto Medicinos fakultete asistentu.

E. Draugelis buvo aktyvus įvairių lietuviškų organizacijų, tarp jų ir Pasaulio lietuvių gydytojų sąjungos, narys. 1970 m. gegužės 15 d. minėdami Steigiamojo Seimo 50 metų sukaktį, buvę jo nariai – E. Draugelis, M. Krupavičius, J. Pakalka, M. Galdikienė, J. Pronskus ir K. Škirpa – pasirašė kreipimąsi į užsienio šalių parlamentarus ir vyriausybes. Šiame dokumente jie atskleidė SSRS pastangas užmaskuoti Lietuvos okupaciją ir prašė neleisti, kad SSRS veiksmai būtų pripažinti teisėtais. Mirė 1981 m. spalio 8 d. San Paule, Brazilijoje.

Kazimieras Jokantas

Kazimieras Jokantas buvo I, II, III Seimų narys, XI, XII Vyriausybės (1925–1926) švietimo ministras. Nuo gimnazijos laikų pamilęs kalbą ir jausdamas pašaukimą rašyti, gana anksti pradėjo bendradarbiauti spaudo-

je. Dažnai pasirašydavo Kazio Miškonio slapyvardžiu. Rašė į „Varpą“, „Vilniaus žinias“, „Viltį“, „Šaltinį“, „Ūkininką“ ir kt. Šiai veiklai jį įkvėpė žymusis kalbininkas Jonas Jablonskis, kurį K. Jokantas sutiko dar Mintaujos (dabar – Jelgavos) gimnazijoje. Jų pažintis tęsėsi iki pat J. Jablonskio mirties. Jie dažnai susirašinėjo, dalijosi mintimis įvairiausiais, net ir asmeniniais klausimais.

Matydamas mokinio gabumus, polinkį kalboms ir gebėjimą valdyti žodį, J. Jablonskis skatino K. Jokantą neapleisti ne tik medicinos, bet ir kalbos dalykų. Nedaugelis galėtų pasakyti, kad pirmąjį „Lotynų kalbos vadovėlį“ parengė ir išleido gydytojas K. Jokantas (1920 m. išėjo pirmoji dalis, 1922 m. – antroji). Vėliau šie vadovėliai buvo išleisti dar keletą kartų. 1936 m. pasirodė K. Jokanto sudarytas „Lotynų–lietuvių kalbų žodynas“. Iš užsienio kalbų jis išvertė įvairiausios populiaros literatūros kūrinių, tarp kurių buvo D. Koropčevskio „Urvinis žmogus“, J. Vagnerio „Iš gyvulių gyvenimo“ ir kt. Parašė populiarus švietėjiško pobūdžio knygeles: „Džiova ir jos priežastys“, „Žmogaus amžiaus ilgumas“, aprašė Pirmojo pasaulinio karo padarinius Kalvarijoje „S. Kalvarijoje vokiečių okupacijos metu (1914–1918)“ ir kt. Bendradarbiavo leidiniuose „Laisvė“, „Lietuva“, „Lietuvos aidas“, „Lietuvos mokykla“ ir kt.

Dirbdamas Seimo Švietimo komisijoje, K. Jokantas referavo daugelį įstatymų, teikė pasiūlymus, susijusius su švietimo įstaigomis, akcentuodamas būtinybę steigti įvairiausių profilių mokyklas. 1927 m. paskirtas Kauno „Aušros“ mergaičių gimnazijos direktoriumi. Nuo 1939 m. iki 1940 m. birželio 17 d. buvo XXI Vyriausybės švietimo ministras.

K. Jokantas buvo vienas iš trijų ministrų, 1940 m. pasisakiusių, kad reikia ginklu priešintis okupacijai. 1941 m. birželio 14 d. su žmona Jadvyga Žukauskaite-Jokantiene ir augintine V. Kračaityte buvo suimtas. Atskirtas nuo šeimos, išvežtas į Sverdlovsko srities Sosvos lagerį ir 1942 m. rugpjūčio 25 d. sušaudytas.

Klemensas Vaitekūnas

Gydytojas Klemensas Vaitekūnas, pasibaigus Steigiamojo Seimo kadencijai, grįžo į karinę tarnybą. Tarnavo III dragūnų „Geležinio Vilko“ pulke gydytoju. 1922 m. buvo perkeltas į Aviacijos valdybą, 1925 m. jam suteiktas majoro laipsnis. Tapo aviacijos štabo nariu. Išleistas į atsargą, grįžo į gimtuosius kraštus, apsigyveno Joniškėje, netoli savo tėviškės, dirbo Šiaulių apskrities antruoju gydytoju. 1928 m. įsigijo rentgeno aparatą. Buvo Joniškio miesto tarybos narys, Joniškio gimnazijos gydytojas, aktyvus „Rotary“ klubo narys. 1940 m. liepos 12 d. suimtas ir įkalintas Šiaulių kalėjime. NKVD Ypatingojo pasitarimo nuteistas 8 metams kalėti ir išvežtas į Kazachstaną. 1943 m. lapkričio 10 d. K. Vaitekūnas neaiškiomis aplinkybėmis žuvo Karagandos lageryje.

Gydytojo šeima 1941 m. birželio 14 d. buvo suimta ir ištremta į Čeremšankos k., Jelcovskio rajoną, Altajaus krašte. 1947 m. jiems pavyko iš ten pabėgti ir apsigyventi Rygoje. Sūnus Ferdinandas po tarnybos kariuomenėje į Lietuvą grįžo tik 1955 m. Jis tapo žymiu fiziku, habilituotu mokslų daktaru. Surinko gausią ikonografinę medžiagą apie tėvą, parengė ir savo lėšomis 2008 m. iš-

leido knygą „Karininkas, Joniškio gydytojas, Steigiamojo Seimo narys, visuomenės veikėjas, politinis kalinys Klemensas Vaitekūnas“. Joniškėje ant namo, kuriame jie gyveno ir buvo K. Vaitekūno medicinos klinika, sienos atidengta atminimo lenta. Joniškėje Klemenso Vaitekūno vardu pavadinta gatvė. Jo atmintis įamžinta ir kapvietėje Kalnelio kaimo kapinėse.

Steigiamojo Seimo narys Klemensas Vaitekūnas

Vladas Lašas

Vladas Lašas, fiziologijos ir alergologijos pradininkas Lietuvoje. Dar 1921 m. pradėjo akademinę veiklą, buvo Aukštųjų kursų lektorius. 1922 m. įkūrė Fiziologijos ir fiziologinės chemijos katedrą ir jai vadovavo. Nuo 1924 m. – ilgametis medicinos fakulteto dekanas. 1940–1941 m. – Vytauto Didžiojo universiteto prorektorius. Gerai žinomas tiek akademinėi, tiek plačiajai visuomenei, nes dar iki šių dienų aktyviai veikia jo mokiniai – gydytojai praktikai ir mokslininkai. Šeimos nariai išleido knygą „Akademikas profesorius Vladas Lašas: atsiminimai“ (Kaunas, 2016), kurią parengė sūnus Liudvikas Lašas. Daugelį dr. V. Lašo darbų ir dabar skaito studijuojantys mediciną, o apie jo gyvenimą kalba pažįstami, kolegos, artimieji. Vladas Lašas mirė 1966 m. sausio 2 d. Kaune. Palaidotas Petrašiūnų kapinėse.

Kazys Grinius

Kazys Grinius buvo išrinktas į I, II ir III Seimus, o 1926 m. – Respublikos Prezidentu. Tų pačių metų gruodžio 17 d. atsistatydino. Po to aktyviai tęsė organizacinę ir šviečiamąją sveikatos apsaugos veiklą. 2016 m., minint K. Griniaus 150-ąsias gimimo metines, buvo plačiai paskleista žinia apie šį iškilų, Lietuvai nusipelnusį žmogų. Medicinos istorikų iniciatyva buvo surinkta medžiaga apie K. Griniaus medicininę veiklą. „Nors jis labai aktyviai dalyvavo visuomeninėje ir politinėje veikloje, buvo Lietuvos Prezidentas, visą gyvenimą liko ištikimas gydytojo profesijai. Šiuo labai svarbiu aspektu jo gyvenimas

Miniatiūra Joninių proga

Dr. Zigmąs Vaišvila

Tvarkydamas savo archyvą, aptikau daugiausia Gabijos Petrauskienės, tuometinės Kanados lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkės, darytas nuotraukas apie mudviejų su žmona Regina lankymąsi Kanadoje ir JAV 1989 m. spalio-lapkričio mėnesiais. Kanados ir JAV lietuvių bendruomenės pasikvietė mane, kaip Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio atstovą, dar prieš 1990 m. vasario 24 d. rinkimus į istorinę XII šaukimo Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą, kuri 1990 m. kovo 11 d. atkūrė Lietuvos Respublikos Nepriklausomybę.

Susitikimas su JAV lietuvių bendruomenės atstovais Klivlande. Antros eilės viduryje – lietuvių parapijos klebonas Gediminas Kijauskas SJ.

Pirmiausia apsilankėme Monrealyje, kurio oro uoste nusileido „Aerofloto“ lėktuvas IL-62, o vėliau – Toronte ir Otavoje. Po to perskridome į JAV. Lankėmės Vašingtone, Niujorke, Klivlande, bet nuvykti į Čikagą nespėjome, kadangi mane atšaukė Sąjūdžio Seimo Taryba dėl artėjančios XI šaukimo Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos sesijos. Sąjūdis ten turėjo tik keletą deputatų.

Kanadoje ir JAV įvyko aibė mūsų susitikimų ne tik su lietuvių bendruomenių žmonėmis, bet ir su Kanados bei JAV politikais, žiniasklaida, valdžios atstovais. Užsienio

lietuvių bendruomenės organizavo aukų rinkimą Sąjūdžio veiklai. 1990 m. vasario 24 d. rinkimus į XII šaukimo Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą stebėjo šios viešnagės metu mūsų pakviesti stebėtojai – Kanados ir JAV parlamentariai. Tuo metu padarytos ir istorinės nuotraukos iš tuometinės Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio būstinės antrojo aukšto salės, kurią tuo metu Sąjūdžiui suteikė Teatro sąjunga. Ten vyko Sąjūdžio Seimo Tarybos posėdžiai, buvo rodomi „Šėpos“ teatro spektakliai. (Dabar pro šių patalpų langą Katedros aikštę „stebi“ vaivorykštinė vėliava. Šias istorines patalpas privatizavo Artūro Zuoko vadovaujama Vilniaus miesto savivaldybė.)

Už mūsų viešnagės metu surinktas lėšas Kanados lietuvių bendruomenė nupirko tai, ko tuo metu – prieš istorinius 1990 m. rinkimus – labiausiai reikėjo Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžiui: diktofonus su kasetėmis, kompiuterinę įrangą „Respublikos“ dienraščiui ir, svarbiausia, rotoprintus. Šie rotoprintai labai padėjo Sąjūdžiui, nes tuometinė Tarybų Lietuvos valdžia prieš 1990 m. vasario 24 d. rinkimus į XII šaukimo Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą užbloko

Sąjūdžio leidinių ir net plakatų spausdinimą spaustuvėse.

Kanadoje nupirkta prekes atgabenome kontrabanda, pridengta mano, kaip TSRS liaudies deputato, diplomatinio pasu. Tokie buvo tuometiniai TSRS įstatymai, ypač griežtai reglamentavę dauginimo technikos panaudojimą, jau ne kalbant apie jos įsigijimą. Pirmąją dalį šios siuntos su Regina pargabenome, grįždami „Aerofloto“ lėktuvu iš Monrealio į Maskvą, o kitu lėktuvu – iš Maskvos į Vilnių.

Didžiąją dalį šios siuntos, kurios išsiunti-

Sąjūdžio Seimo Tarybos narių diskusija Niujorke su Užsienio reikalų tarybos nariais. Iš kairės: prof. Vytautas Landsbergis, Lietuvių informacijos centro vedėja Gintė Damušytė, moderatorius prof. Touleman, akademikas Antanas Buračas, dr. Zigmąs Vaišvila

mą iš Kanados organizavo Kanados lietuvių bendruomenė ir jos valdybos pirmininkė Gabija Petrauskienė, persigabenu dar vėliau – iš Maskvos krovininio Šeremetjevo oro uosto, prisidengęs tuo pačiu TSRS diplomatinio pasu. Man talkino Sąjūdžio Informacinės Agentūros (SIA) darbuotojas a. a. Lionginas Vasiliauskas ir dar vienas vyrukas iš Sąjūdžio būstinės, kurio pavardės tuomet neįsidėmėjau. Padėjo ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos atstovybė Maskvoje (dabar – Lietuvos ambasada Rusijoje), skyrusi mums mikroautobusą „RAF-Latvija“ ir „Volgą-GAZ 24“. Saugumiečiai lydėjo kiekvieną mūsų žingsnį nuo Šeremetjevo krovininio oro uosto iki Baltarusijos geležinkelio stoties Maskvoje, kur šią siuntą pakrovėme į Sąjūdžio išpirktas beveik viso vagono kupė keleivių vietas. TSRS saugumiečiai taip ir nesiryžo peržengti TSRS diplomatinio paso man suteiktos neliečiamybės. Jiems teko bent šiek tiek laikytis Michailo Gorbačiovo paskelbto TSRS persitvarkymo dvasios.

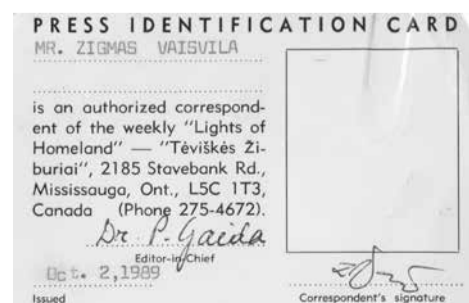
Viešnagės metu, perskrendant iš Toronto į Vašingtoną, kurio oro uoste mūsų laukė a. a. Romas Sakadolskis ir Viktoras Nakas, Toronto oro uoste atsiskyrus nuo Gabijos ir Rimo Petrauskų (jų namuose buvome apsistoję Toronte), mudu su Regina buvome sulaukyti Kanados tarnybų pareigūnų. Mano turimas TSRS diplomatinis pasas bent pra-

džioje čia nepadėjo. Dokumentų ir duomenų tikrinimas ir pašnekesiai užtruko, taigi mūsų lėktuvas į Vašingtoną išskrido be mūsų. Tačiau anglų kalba ir pareigūnams (vienas jų prisipažino kilęs iš Italijos) papasakota apie Sąjūdžio veiklą padėjo įtikinti Kanados pareigūnus ne tik susisiekti su Vašingtono oro uosto tarnybomis, kad šios praneštų R. Sakadolskiui ir V. Nakui apie mūsų vėlavimą, bet ir nupirkti mums bilietus į kitą lėktuvą, skridusį į Vašingtoną, nes savų pinigų tam neturėjome.

Už tai, ką tuo metu pavyko nuveikti Kanadoje ir JAV, pirmiausia turime padėkoti šios idėjos pagrindinei iniciatorei ir įgyvendintojai – tuometinei Kanados lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkei Gabijai Petrauskienei. Tai buvo labai prasminga ir šaunu. Tačiau šiandien dar noriu padaryti ir tai, ko nepadarėme daug metų – atsiprašyti šeimos narių už tą riziką, kurią teko prisiimti kelionės metu dėl man tada tekusios užduoties. Manau, kad kainą už tai ir dėl to, kad esu toks, koks esu, mūsų šeima moka ir dabar. Toks buvo tuometinis sąjūdietiškas entuziazmas, kurį šiandieninė apsidraudusi visuomenė, matyt, pavadintų avantiūrizmu. Avantiūrizmu, be kurio, ko gero nebūtume sutelkę tiek daug šviesių ir geranoriškų žmonių Kovo 11-osios Aktui ne tik paskelbti, bet ir apginti. ■

Z. Vaišvilos susitikimas su Kanados parlamento nariu Daniel Fleet ir Kanados Ontario provincijos aplinkosaugos ministru Bill Bradley

Kanados lietuvių savaitraščio „Tėviškės žiburiai“ akreditacija Zigmui Vaišvilai

Gydytojai – Lietuvos Steigiamojo Seimo nariai. Jie buvo „Aušros“ ir „Varpo“ pakylėti

■ Atkelta iš 10 p.

mažai aprašytas ir mažai žinomas Lietuvos skaitytojams, – įžangoje rašė leidinio redaktorius dr. Ramūnas Kondratas. Šios sukakties proga Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos muziejus parengė virtualią parodą „Prezidentas daktaras Kazys Grinius 1866–1950“. Jis paliko ir savo atsiminimus, išleistus ir Lietuvoje. Mirė 1950 m. Čikagoje, JAV.

Steigiamojo Seimo narys dr. Jonas Staugaitis

Jonas Staugaitis

Jonas Staugaitis buvo išrinktas į I, II ir III Seimus. Šalia darbo Seime buvo žurnalo „Medicina“ atsakingasis redaktorius. Aktyviai reikėsi tiek įvairių medikų draugijų, tiek kitų organizacijų veikloje iki paskutinių savo gyvenimo metų. 1929 m. vasario 13 d. J. Staugaičiui suteiktas Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaro vardas. Mirė 1952 m. sausio 18 d. Kaune. Palaidotas Petrašiūnų kapinėse.

Dr. Jono Staugaičio 150-osios gimimo metinės buvo iškilmingai paminėtos 2018 m. Lietuvos Respublikos Seime. Tai progai buvo parengta išsami kilnojamoji paroda „Tarp medicinos ir politikos: Seimo Pirmininkui Jonui Staugaičiui – 150“.

Šiais metais medikų bendruomenė turėtų minėti pirmojo profesionalaus sveikatos ir medicinos mokslo žurnalo lietuvių kalba „Medicina“ 100-ąsias metines, kartu prisimenant ir jo steigėjus bei redaktorius – dr. Juozą Žemgulį ir Joną Staugaitį. Pastarasis buvo ne tik žurnalo redaktorius, bet ir nuolatinis finansinis rėmėjas.

Prie žurnalo atsiradimo ir jo išlaikymo vienaip ar kitaip prisidėjo daugelis čia paminėtų asmenų. Vieni padėjo jį įsteigti, kiti rėmė finansiškai, dalinosi medicinos praktikos ir mokslo naujienomis. Šio žurnalo prasmė Lietuvos medicinai ir krašto istorijai dar nėra tinkamai įvertinta, nors jame, kaip veidrodyje, atsispindi sveikatos apsaugos situacija ir lietuviškojo medicinos mokslo raida.

Steigiamojo Seimo nariai – Liaudininkų frakcija

Apie kiekvieną gydytoją – Steigiamojo Seimo narį būtų galima daug rašyti. Šie gydytojai kūrė Lietuvos valstybingumo, švietimo ir lietuviškosios kultūros pagrindus XIX–XX amžių sankirtoje, atkūrė Lietuvos valstybę ir įtvirtino parlamentinę demokratine respubliką, ant kojų pastatė Lietuvos sveikatos sistemą ir lietuvišką aukštąjį medicinos mokslą. Per trumpą laiką buvo sukurta lietuviškoji medicinos terminija,

išleisti pirmieji originalūs vadovėliai ir kitos mokymo priemonės.

Lietuvos medicinos biblioteka stengiasi surinkti ir išsaugoti lietuviškąją medicinos paveldą. Norėdami užpildyti esamas spragas, visus neabejingus Lietuvos medicinos istorijai maloniai kviečiame dalintis turimais šaltiniais, senąja literatūra ar dokumentais. *Autorė yra Lietuvos medicinos bibliotekos darbuotoja*

NETEKTIS

STANLEY BALZEKAS 1924–2020

Edamas 96-uosius metus, 2020 m. birželio 18 d. mirė vienas ryškiausių JAV lietuvių visuomenės veikėjų, Lietuvos garbės konsulas Floridoje Stanley Balzekas jaunesnysis.

Stanley Balzekas (Stasys Balžekas) gimė 1924 m. Čikagoje. Baigęs De Paulo universitetą, nuo 1948 m. perėmė tėvo dar 1919 m. įkurtą automobilių prekybos bendrovę „Balzekas Motor Sales“ ir daugelį metų buvo jos prezidentas.

1966 m. birželio 22 d. Stanley Balzekas Čikagoje įkūrė Balzeko lietuvių kultūros muziejų. Buvo Amerikos lietuvių demokratų partijos, Lietuvių fondo, Amerikos pramonės rūmų narys, Amerikos lietuvių tarybos (ALT) prezidiumo narys ir viceprezidentas.

Rodyklė į Balzeko lietuvių kultūros muziejų Čikagoje

Nuo 1989 m. vadovavo reklamos ir ryšių su visuomene agentūrai „Archer International“, konsultavo JAV pareigūnus tautinių kultūrų ir jų tarpusavio santykių klausimais.

1990 m. įsteigė Čikagos ir Vilniaus miestų draugystės komitetą, buvo jo pirmininkas. Nuo 2000 m. buvo Lietuvos Respublikos garbės konsulas Floridoje.

Už nuopelnus Lietuvai 1996 m. apdovanojamas Gedimino ordino Komandoro kryžiumi, 2016 m. – ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro didžiuoju kryžiumi. 2019 m. jam suteiktas Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos garbės bajoro vardas už nuopelnus, puoselėjant Lietuvos istorijos ir kultūros paveldą. Už ypatingus nuopelnus, puoselėjant lietuvių užsienyje, įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą šiame buvo apdovanotas Užsienio reikalų ministerijos garbės ženklo „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“ Aukso Vyčiu.

Stanley Balzekas. Jono Petronio nuotr.

Lietuvos mokslininkų laikraščio projektui „Akademinės bendruomenės indėlis į mokslinės informacijos sklaidos ir populiarinimo sistemą“ vykdyti Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2020 m. skyrė 8 tūkst. eurų. „Mokslo Lietuvos“ redakcija

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Jolanta Niaurienė
Dizaineris Vilius Zaveckas

Redakcinės kolegijos pirmininkas – Raimundas Dužinskas, nariai: Alvydas Baležentis, Valentinas Baltrūnas, Valentas Daniūnas, Jonas Dautaras, Vygintas Gontis, Vilma Gudelytė-Abarienė, Nelė Jurkėnaitė, Regina Kvašytė, Valė Macijauskienė, Milena Medineckienė, Andrius Pukšas, Eugenijus Stumbrys, Emilis Urba, Dalia Urbanavičienė, Janina Valančiūtė.

Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, LT-01118 Vilnius
El. paštas mokslolietuva@gmail.com

Laikraštis internete: www.mokslolietuva.lt

Redakcija gerbia savo autorių nuomonę ir mintis, net jei ne visada joms pritaria. Perspausdinant ar naudojant laikraščio „Mokslo Lietuva“ ir jo internetinio puslapio <http://www.mokslolietuva.lt> paskelbtą medžiagą būtina nuoroda į „Mokslo Lietuvą“. Laikraštis platinamas tik prenumeratoriams ir redakcijoje.

ISSN 1392-7191
Leidžia
UAB „Mokslininkų laikraštis“
SL Nr. 169
Spausdino
UAB „Petro ofsetas“
Savanorių pr. 174D, LT-03153, Vilnius
Tiražas 500 egz.